

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za komparativnu književnost
Odsjek za sociologiju

DIPLOMSKI RAD

**Jungova teorija kontraseksualnosti: negativna anima i hipertrofirani
animus kao patrijarhalni konstrukti ženskosti
(analiza sadržaja na primjeru turbofolka)**

Ružica Eterović

**Mentorice: prof. dr. sc. Željka Matijašević
prof. dr. sc. Branka Galić**

Zagreb, 18. 5. 2015.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. JUNGOVA TEORIJA, NEGATIVNA ANIMA I HIPERTROFIRANI ANIMUS.....	6
2.1. TEORIJA KONTRASEKSUALNOSTI I ANIMA KAO ARHETIP ŽENSKOG.....	6
2.2. AMBIVALENTNOST ANIME I TEORIJA KONTRASEKSUALNOSTI.....	7
2.3. ANIMA I MODERNI ZAPAD; NEGATIVNA ANIMA.....	8
2.4. NEGATIVNA ANIMA I MUŠKA HETEROSEKSUALNA ŽUDNJA.....	9
2.5. PATRIJARHAT I NEGATIVNA ANIMA; PATRIJARHAT KAO SUPREMACIJA ANIMUSA I FEMINIZAM.....	11
2.6. ANIMUS I JEDNAKA VRIJEDNOST ARHETIPOVA.....	13
2.7. HIPERTROFIRANI ANIMUS.....	14
3. TURBOFOLK KAO OGLEDALO PATRIJARHALNIH KONSTRUKATA ŽENSKOSTI.....	17
3.1. POPULARNA KULTURA KAO OGLEDALO ZAHTJEVA SUSTAVA.....	17
3.2. TURBOFOLK KAO REPREZENTATIVAN PRIMJER PATRIJARHALNE POPULARNE KULTURE.....	19
3.3. TURBOFOLK KAO PREDMET ZNANSTVENOG INTERESA.....	19
4. EMPIRIJSKI DIO.....	20
4.1. METODA.....	21
4.2. UZORAK.....	22
4.3. ANALIZA TEKSTOVA PJESAMA.....	23
4.3.1. SEKA ALEKSIĆ.....	24
4.3.2. SEVERINA.....	28
4.3.3. CECA.....	36
4.3.4. JELENA KARLEUŠA.....	41
5. RASPRAVA O FETIŠIZMU I NEVOLJE SA ŽENSTVENIM U TURBOFOLKU....	49
6. ZAKLJUČAK.....	51
7. SAŽETAK.....	53
8. LITERATURA.....	54

1.UVOD

Prvotna motivacija za pisanje ovog rada jest spajanje područja mog najvećeg analitičkog (i uopće znanstvenog) interesa – popularne kulture, analitičke psihologije Carla G. Junga te rodne problematike.

Ta se područja i prirodno preklapaju i nadopunjuju, a u ovom radu izučavam jedno specifično mjesto tog susreta, Jungove teorije kontraseksualnosti i rodnih reprezentacija na primjeru ženskih ikona turbofolk glazbe.

Proučavajući Jungovu teoriju kontraseksualnosti, odnosno jungovske rodne arhetipove, zaključujem kako kulturni uvjeti zapadnog patrijarhalnog društva kreiraju mušku heteroseksualnu žudnju projiciranu na objekt koji utjelovljuje tzv. negativnu animu. Tako određena svojstva koja se u patrijarhatu atribuiraju ženama kao prirodna, ustvari su, kao konstrukt, patrijarhatu samo poželjna, a ne svojstva inherentna ženama te pripadaju negativnom polu arhetipa ženskog (koji prema Jungovoj teoriji jednako tako „pripada“ i muškarcima).

Da bi se obranile od tog, ustvari nezahvalnog identiteta, žene često upadaju u tzv. hipertrofirani animus. Premda ga objašnjavam kao pretjeranu obranu od negativne anime kao prvoponudjenog ženskog identiteta on, jednako kao i njegova suprotnost (negativna anima), također dobro funkcionira kao tip ženskog identiteta koji nailazi na pozitivan odgovor muške heteroseksualne žudnje u kapitalističkom tipu patrijarhata. Kako problematiku patrijarhata u suštini shvaćam kao krajnje neprihvatanje ženskog principa u cijelosti, takva situacija i nije neki paradoks – radije se nego pozitivan ili barem cjelovit ženski princip prihvaća ne samo žena kao negativno „žensko“, već i žena kao pretjerano „muško“.

Konstrukte žena kao negativnu animu i hipertrofirani animus istražujem na području popularne kulture. Pritom popularnu kulturu vežem uz produkciju kulturno (i kapitalu) poželjnih modela ženskosti, a koji istovremeno odgovaraju na (što svjesne, što nesvjesne) potrebe pojedinaca. Očekujem da će se, kao što i iskustveno primjećujem, na tom području najbolje istražiti slika žene kroz dva definirana koncepta.

Unutar beskrajno širokog područja ženskih ikona popularne kulture, biram one vezane za popularni turbofolk, i to ponajviše iz razloga što je prostor turbofolka, kao prostor od popularne glazbe koju poznajem ponajviše tovaren patrijarhalnom ideologijom te za njega očekujem da će i najviše zrcaliti proučavane fenomene za koje smatram da su direktan ishod istog.

Kako (ženske) ikone popularne kulture definiram u prvom redu kao proizvode, proučavam ih na razini prezentacije. Kako bih istražila (i dekonstruirala) ideologiju ili konkretno sliku žene koju promiču, uzimam tekstove njihovih pjesama.

Očekujem da ću analizom sadržaja njihovih pjesama dokazati da obiluju slikom žene kao negativne anime i hipertrofiranog animusa, što objašnjavam kao rezultat potisnutog ženskog principa u kulturi općenito, a posebno u muškaraca.

Osvrnut ću se i na fenomen fetišizma unutar turbofolk glazbe, kojega psihoanalitičarka Kaplan izjednačava s izmiještanjem erotskog interesa u objekt. U kontekstu problematičnih ženskih identiteta, tako je shvaćen fetišizam dosta indikativan pa će biti i zasebno obrađen.

Na kraju ovog istraživanja očekujem da priča završi tamo gdje je i počela - na patrijarhatu. Negativna anima i hipertrofirani animus oblikuju ne samo nerealnu, već i štetnu sliku žene te u najgorem slučaju (pretjerano patrijarhalnim sredinama) kreiraju praktično jedina dva dozvoljena identiteta žene. Takvi identiteti, koji ne uključuju zdravi princip anime pogoduju mizoginim konstruktima i mizoginiji općenito, što potpomaže svaku daljnju reprodukciju patrijarhata, a koji ih je prvotno i generirao. Ukratko, neprirodni i negativni ženski identiteti u pozitivnoj su povratnoj sprezi s patrijarhatom, odakle je cijeli problem i počeo.

Namjeravam dokazati postavljenu hipotezu o kauzalnoj vezi muške heteroseksualne žudnje generirane patrijarhatom i konceptima negativne anime i hipertrofiranog animusa kao konstruktima ženskosti. Kako ti konstrukti funkcioniraju kao nametnute slike ženskog, a vidimo ih kao partikularne, negativne, pa i štetne, cilj rada je pridonijeti dekonstrukciji istih.

Smatram kako se izučavana problematika (rodne uloge, patrijarhat, nesvjesno) često promišlja i proučava na površan način, unutar uskih okvira misli, čime se zanemaruje šira slika i cjelovito razumijevanje problema.

Držim da je takvo što, s obzirom na ograničenja instrumentarija društvenih znanosti s jedne strane te širine fenomena s druge, prilično ambiciozan zadatak. Stoga je svrha ovog rada povezivanjem patrijarhalnih uvjete, jungovske analitičke psihologije i rodne problematike doprinijeti cjelovitijem razumijevanju istih, s namjerom da to bude jedan korak u daljnjem izučavanju ovih ili sličnih tema/fenomena.

2. JUNGOVA TEORIJA, NEGATIVNA ANIMA I HIPERTROFIRANI ANIMUS

2.1. TEORIJA KONTRASEKSUALNOSTI I ANIMA KAO ARHETIP ŽENSKOG

Pojmovi animusa i anime centralni su pojmovi u jungovskoj psihoanalizi i označavaju arhetipove muškog i ženskog, odnosno rodne arhetipove. Pošto ovaj rad prije svega zanimaju ženski rodni konstrukti i žensko pitanje, primarni mu je fokus na ženskom arhetipu ili animi. Anima (jednako kao i animus) osim rodnog arhetipa označava i tzv. kontraseksualni kompleks. Ta ćemo njezina dva značenja (koja se međusobno prožimaju) posebno obraditi u idućem dijelu.

Da bih bolje objasnila značenje anime kao arhetipa ženskog, definirat ću je kroz određen broj značajki koje preuzimam od značajnijih jungovaca koji su se više bavili ovim arhetipom i od samog Junga. Za početak ću iznijeti nekoliko ključnih ideja o animi, preuzetih od Jungove supruge Emme Jung¹, dakle od samih početaka razvoja ideje o ovim arhetipovima.

Emma Jung (1957) povezuje animu s pojmovima kao što su eros, duša, fantazija, osjećaj, ženstvenost, fantazija, konkretni život, a kao njezine attribute navodi misteriju, emociju, paradoks, život.

Poznati jungovac James Hillman u svojoj knjizi „Anima as a personified notion” sumira i interpretira 439 izvornih (Jungovih) citata u kojima se ona spominje kao pojam pri čemu se prati i razvoj istog.

Hillman (1958) preuzima poimanje prema kojemu je anima prvenstveno arhetip ženskog te naglašava kako je „zahvalnije pričati o animi općenito, nego o ‘mojoj’, ‘tvojoj’ animi i slično” (Hillman, 1985: 79), pri čemu izgleda da favorizira shvaćanje anime kao arhetipa naspram shvaćanja kao potisnutog ženskog u svakog muškarca, odnosno kontraseksualnog kompleksa. Autor pritom naglašava kako „ne zanemaruje teškoće koje imamo s animom proizašle iz

¹ Jungova supruga Emma Jung, inače i sama psihoanalitičarka, u svojoj knjizi “Animus and anima” izlaže ideje o rodnim arhetipovima nešto određenije i za daljnju analizu plodonosnije nego sam Carl Jung. Prema nekima je Jung do konkretnih ideja o ovim arhetipovima došao upravo pod utjecajem svoje supruge.

njezinog nejasnog koncepta i nejasne prirode, no konkretnije, anima se povezuje s pojmovima kao što su to osjećaji, ženstvenost, eros, duša, fantazija” (Hillman, 3).

2.2 AMBIVALENTNOST ANIME I TEORIJA KONTRASEKSUALNOSTI

Da bi se ovakvo, još uvijek apstraktno poimanje anime, svelo na nešto konkretnije značajke, potrebno je prvo spomenuti još jednu ključnu (posebno za ovaj rad) značajku rodnih arhetipova:

„Anima je bipolarna i može se pojavljivati čas u pozitivnom obliku, čas u negativnom.” (Hillman 1985: 34).

„Kada dođe do zrelosti za odnose, anima se u snovima pojavljuje kao duhovni vođa. Kada je nerazvijena i nezrela, pojavljuje se kao femme fatale, vještica, zavodnica i sl.” (Lorelei, Siren, Medea, Calypso, et al. prema Spano, 47-50: 2013)

Na ovom se mjestu spajaju shvaćanja anime kao arhetipa i kao tzv. kontraseksualnog kompleksa, što ću dalje razraditi obradom kontraseksualne teorije. Ta teorija, sažeto, govori sljedeće – i muškarci i žene, ne bi li udovoljili rodnim normama (konstruktima) društva, potiskuju osobine njima suprotnog spola. Ono što potiskuju muškarci ženske je naravi i naziva se animom, dok žene potiskuju animus. Potisnuti sadržaji nalaze se u nesvjesnom. U kakavom će se obliku pojaviti anima u određenog muškarca ovisi o njegovom svjesnom stavu, Personi. Persona i anima čine par suprotnosti.

„Persona, idealna slika muškarca kakav bi trebao biti, unutra se kompenzira pomoću ženske slabosti, i kako individua prema van igra ulogu jakog čovjeka, unutra postaje žena, Anima, pošto i jeste Anima ono što stupa naspram Persone.” (Jung, 1971: 212)

Kako se Jungov sustav uvelike temelji na enantidromiji², kad se radi o odnosu svjesnog i nesvjesnog važi sljedeće:

„Nesvjesna zbivanja koja kompenziraju svjesno Ja sadrže sve one elementa koji su neophodni za regulaciju cjelokupne psihe.” (Jung, 1971: 194)

Za opisani fenomen to ima ovo značenje – čak upravo oni koji izvana figuriraju kao „pravi” muškarci ili „prave” žene, nerijetko kulturni ideali pripadnika spola po rođenju, izraženu „muškost” ili „ženskog” duguju potisnutoj, snažnije izraženoj suprotnosti u nesvjesnom.

² enantidromija znači idenje u suprotnost. Ovim pojmom se u filozofiji Heraklitovoj obilježava suprotna igra zbivanja, naime shvaćanje prema kojemu sve što jest prelazi u svoju suprotnost. (Jung, 1963)

„Naime, nijedan muškarac nije tako sasvim muški da u sebi ne bi imao ničega ženskog. Naprotiv, činjenica je da upravo vrlo muški muškarci posjeduju (svakako vrlo dobro čuvano i skriveno) vrlo bolećiv (često nepravedno nazvan „ženski“) osjećajni život. Smatra se vrlinom da muškarac po mogućnosti potiskuje ženske crte, kao što se bar do sad smatralo nepodesnim da žena bude muškarača. Potiskivanje ženskih crta i sklonosti naravno da dovodi do nagomilavanja ovih zahtjeva u nesvjesnom.,, (Jung, 1978: 206.)

Što se više izrazito jednostrano njeguju navodno vrlo „muževni“ muškarci, odnosno oni koji su odbacili osobine koje se tradicionalno pripisuju ženama (osjećajnost, ranjivost, potrebitost), tim će više potisnuta (i kasnija projecirana) anima dotičnih biti negativna.

„Anima predstavlja mušku osjećajnu funkciju i njezina uloga odgovara tome kakav odnos ima muškarac sa svojim osjećajima. Za muškarca koji je odvojen od svojih osjećaja, pojavljuje se u opasnim oblicima – kao prožiruća majka, vještica, sirena itd. Nesposobnost da se dostatno kultivira osjetna funkcija i integrira anima može voditi ćudljivosti, prekomjernoj osjetljivosti i ozbiljnoj depresiji ili osjećaju bezvrijednosti.“ (von Franz prema Spano, 2013).

2.3. ANIMA I MODERNI ZAPAD; NEGATIVNA ANIMA

Kako je ovo potiskivanje izrazito kulturno uvjetovano, implikacije su krajnje vezane uz kulturne zahtjeve određenog društva. Na modernom zapadu to izgleda otprilike ovako:

„Persona mladog bijelca je oblikovana imperativima uspjeha, natjecanja, snage i nezavisnosti. Disociran kontraseksualni kompleks slabosti, ograničenja, ovisnosti, potrebitosti i ranjivosti je viđen kao „ženski“ i često percipiran kao da pripada ekskluzivno ženama.“ (Young-Eisendrath, 1997: 235)

Sumirano, ona slika koju čovjek kreira o sebi i pokazuje je na van (tzv. Persona) redovito je oblikovana izvjesnim kulturnim zahtjevima te je kao takva kreirana odbacivanjem određenih svojstava. U slučaju kulturnih zahtjeva nositelja moći u modernoj civilizaciji, a radi se o bijelom zapadnjaku, konkretno su odbačeni kompleksi slabosti, ograničenja, ranjivosti, potrebitosti, čime su ustvari samo izmješteni u nesvjesno, da bi se kasnije projecirali u sliku/fikciju idealne žene. Pritom ono što je potisnuto, odnosno kasnije projecirano prema pripadnicama suprotnog spola, pripada arhetipu ženskog i to negativnog ženskog.

Arhetip anime kao cjelovit u vrijednosnom je sustavu neutralan i dakako jednako vrijedan kao i njegov par animus. Kad je on međutim kao necjelovit neintegriran ili odbačen (kao što je to primjerice u slučaju bijelog zapadnjaka), pokazuje se kao negativan.

Svojstva negativne anime pobliže su opisana od nekih od spomenutih autora.

„Loša anima je tako glamurozna, posesivna, ćudljiva, zavodnica. Ona intenzivira, pretjeruje, falsificira, mitologizira sve društvene odnose.” (Hillman, 1985: 50)

„Izuzmemo li romantične idealizacije, anima može biti i nakinđurena, tride, trivijalna, jalova i jeftina.”(Hillman 1985: 60)

“I Jung prepoznaje tu poveznicu muškarčeve psihe između anime i prirode, prepoznajući da kroz simbol sirene, nimfe itd., anima izlazi iz divljine nesvjesnog da ga zavede, prevari, zarobi na otoku i onemogućući mu da nastavi svoje putovanje.”

(Spano, <http://www.cgjungpage.org/learn/articles/literature/916-tracking-the-hermits-soul-a-jungian-reading-of-bhartriharis-satakatraya>, 20.4.2015.)

Konačno, i Carl odnosno Emma Jung govore o suigri pozitivne i negativne anime:

"Anima je bipolarna i stoga se pojavljuje jedan tren kao pozitivna, a drugi kao negativna; čas mlada, čas stara; čas majka, čas djevojka; čas dobra vila, čas vještica; čas svetica, čas kurva.” (Jung prema E. Jung, 35)

„Nije ni čudo da se muški ego u ranoj, herojskoj fazi identifikacije može osjećati istodobno duboko privučenim i zastrašenim od strane recipijenata projekcije anime." (E. Jung, 1957: 56)

Možda je spomenuti James Hillman najjezgrovitije odredio negativnu animu označivši je kao karikaturu erosa (Hillman, 16). Isti autor navodi to da ukoliko je anima, umjesto disocirana na dva pola, naprotiv, integrirana, predstavlja ispreplitanje i povezanost (Hillman, 138), što i jest nasuprot karikaturi erosa – ono najbolje od njega.

„Slično, u teoriji individuacije, anima se u svojim pozitivnim aspektima ponaša poput duhovnog vođe, premošćujući rascjep između fizičke i dugovne želje (Danteova Beatrice, Djeвица Marija ili žena-zmija u indijskoj kundalini jogi).“ (Spano, <http://www.cgjungpage.org/learn/articles/literature/916-tracking-the-hermits-soul-a-jungian-reading-of-bhartriharis-satakatraya>, 20.4.2015)

Sada je negativna anima definirana nizom ključnih karakteristika koje se mogu svesti na karikaturu erosa. Iskustveno je moguće primijetiti figure žena (stvarne ili fiktivne) koje utjelovljuju negativnu animu, posebno u sljedećem aranžmanu - istodobno obuhvaćaju kompleks ranjivosti, potrebitosti, udruženu s potrebom da "intenzivira, pretjeruje, falsificira, mitologizira sve društvene odnose". (Hillman, 1985: 50)

Radi se o figurama koje (nepravедno samo) ženama pripisana ograničenja u histrionskoj maniri uzdižu i gotovo mazohistički uživaju u njoj. Pritom se ženama povijesno i društveno određena ulogu žrtve ne samo rado prihvaćaju, već se ona i estetizira.

Takve su figure osobito česte pojave u popularnoj kulturi koju ćemo obrađivati pa je i svodjenje iste na negativnu animu veoma važno za empirijski dio rada, odnosno za rad u cijelosti. Uostalom, smatram da je taj pojavni oblik anime neobično čest, a u određenim tipovima popularne kulture možda i dominantan pojavni oblik slike žene u cijelosti.

2.4. NEGATIVNA ANIMA I MUŠKA HETEROSEKSUALNA ŽUDNJA

Kao što se iz rečenog može sumirati, anima se kao negativna pojavljuje u muškarca koji je pretjerano isključio svoju žensku stranu. Upravo to čini moderni bijeli muškarac, na van se doimajući pretjerano muškim, čime generira negativnu animu. Priča tu međutim ne staje. On potisnutu animu projicira na objekte svoje žudnje, pri čemu narav potisnutog utječe na odabir partnera:

„Pri odabiru partnera koji je iz svojih vlastitih razloga voljan primiti izvjesne projekcije, moguće je dobiti neželjene aspekte projicirane na van i na taj način istovremeno ostati u živom kontaktu s njima preko drugoga. Ono što je projicirano i nanovo otkriveno u partneru je tada istovremeno tretirano kao u nama samima. Ono što ne možeš podnijeti u sebi samome, nalaziš i napadaš (ili hraniš) u drugome.“ (Young-Eisendrath, 1997: 227)

„Ono što čini kontraseksualnost tako moćnom emocionalnom odrednicom razvoja jest njezin jedinstveni odnos spram ega – kontrakseksualni Drugi prinuđuje i definira što ego može biti. Način na koji se ponašam i definiram sebe kao ženu sa sobom nosi ograničenje u smislu onoga što ja doživljavam kao ne-ženu – muško, maskulino, ne-self. Kontraseksualni kompleks je, paradoksalno, proizvod orodnjenog sebstva. Ono što je za muškarca anima, njegov ženski ljubavnik snova, što je za ženu animus, njezin muški ljubavnik, slično jest proizvod njezine ženstvenosti. Naše su fantazije o

suprotnom spolu utemeljene na onome što je isključeno, često potpuno isključeno, od sebe.“ (Young-Eisendrath, 1997: 227)

2.5. PATRIJARHAT I NEGATIVNA ANIMA; PATRIJARHAT KAO SUPREMACIJA ANIMUSA I FEMINIZAM

Temeljem navedenog može se zaključiti kako kulturni uvjeti modernog zapada kreiraju heteroseksualnu žudnju lociranu u tzv. negativnoj animi.

Ponovimo, uvjeti su to u kojima je Persona mladog bijelca (a koji je redovito nositelj moći ili barem privilegiran) oblikovana imperativima uspjeha, natjecanja, snage i nezavisnosti, dok je disociran kontraseksualni kompleks slabosti, ograničenja, ovisnosti, potrebitosti i ranjivosti ne samo loše prihvaćen, već i nepravedno pripisan isključivo ženama.

Uvjeti su to koji se najlakše mogu svesti na, jungovskom terminologijom rečeno, prevlast muškog principa ili anime, a vladaju otkako i patrijarhat. Pritom ne želim upasti u prečestu zamku svodeći problematiku istog na prevlast muškaraca, čime se pitanje neuravnoteženih vrijednosti modernog zapada svode na prevlast jednog spola nad drugim.

Patrijarhat stoga problematiziram prije svega kao prevlast muškog principa ili principa animusa nad ženskim principom ili animom. Pošto je ovakvo viđenje patrijarhata relevantno u području borbe za ženska prava, skrenut ću u tu digresiju, ne bih li istraživanju dala i političku notu koja, premda nije u prvom planu, može samo obogatiti perspektivu.

I neke su feminističke teoretičarke na tragu opisanog viđenja (problematike) patrijarhata, i to u prvom redu one koje kritiziraju simplificiranje problematike patrijarhata adresirajući problem isključivo na muškarce.

Takvo viđenje previđa to da pukim premještanjem pozicija moći iz ruku muškaraca u ruke žena ciljevi zahtjeva društvene jednakosti najčešće nisu zadovoljeni (pa tako ni iskonski ciljevi feminizma!) – žene su u tim slučajevima zbog zahtjeva sistema redovito primorane preuzeti model ponašanja svog muškog prethodnika, vlast je i dalje „muškog“ predznaka, a problem isti, odnosno kao uspješno zakamufliran – možda i gori utoliko što je perfidniji.

Tako oblici feminizma, koji previđaju činjenicu da i ukoliko žene dođu vlast, a preuzmu muški model ponašanja (što je na nekim pozicijama neminovno) itekako uspješno reproduciraju sustav koji počiva na vladavini „muškog“ principa, odnosno patrijarhatu.

Ovdje ću se ukratko osvrnuti na nekoliko reprezentativnih feministkinja i njihovu feminističku kritiku feminizma koja, uviđajući ključne slijepe točne ženskog pokreta, ide u korak s idejama ovog rada.

Feministkinja bell hooks u svojoj knjizi „Feminizam je za sve“ uvjerljivo izlaže tezu o tome kako su unutar sustava ustvari potlačeni i muškarci i žene te kako je jasno da sve žene „nikako neće ostvariti jednakost u postojećem bijelom, prevladavajućem, kapitalističkom patrijarhatu.“ (hooks, 2004: 35) Hooks je tako idejom o pomicanju fokusa s prevlasti osoba muškog spola na cijeli sustav odnosno vrijednosti na kojima on počiva na tragu ideje o supremaciji principa animusa, odnosno određenog sustava vrijednosti, a ne spola/roda.

Njezina kolegica Ellen R. Klein u knjizi „Undressing feminism“ opisuje neke od ograna feminizma koji pate od raspravljenog problema - nove su to struje feminističkih pokreta koje, ne bi li ostvarile jednakost, žele upravo biti poput muškaraca.

Time neravnopravnost, ukoliko je sagledavamo kao neravnopravnost principa, postaje još i veća, jer njezini su nositelji sada i žene.

Klein također opisuje oblike feminizma koji se ne samo mire, već se i ponose submisivnom ulogom žene – njima je pak u interesu „*not being like men but being liked by men*“ (Klein, 2002: 141). Te djevojke - „girlie girls“, želeći se silno svidjeti muškarcima igraju na kartu seksualne moći.

Autorica opisuje i novi smjer koji se fokusira na štovanje, vrednovanje klasične „kučke“ – ona se usmjerava na seksualnu, političku i ekonomsku moć da bi bila „difficult dame“, pogotovo muškarcima. Za razliku od staromodnih feministkinja, ona želi intrigirati i zavesti muškarca, ali kao žena, ne u rozoj haljinici, nego u šljokičastoj haljini. (Klein, 2002)

Konačno, „cunts“, često pripadnice desne frakcije, koje i same priznaju da visoko vrednuju novac, možda su najočitiiji primjer izigravanja *raison d' être* feminizma. (Klein, 2002)

Kako se u slučajevima koje opisuje Klein u prvom redu radi o instrumentaliziranoj ženstvenosti motiviranoj promišljenoj želji za nadmoć, čini se da takve žene nisu toliko različite ovima prvoopisanima, pošto ih u oba dva slučaja pokreće princip dominacije, što i jest pokretački princip zapadnog društva, utemeljenog na supremaciji muškog principa – principa animusa.

Teško je reći što je od ovoga što opisuje Klein štetnije za položaj žena, ukoliko ga vidimo u nekom cjelovitijem kontekstu – priključivanjem žena postignuto povećavanje subjekata dominacije ili pragmatično, koristoljubivo mirenje sa submisivnom ulogom.

2. 6. ANIMUS I JEDNAKA VRIJEDNOST ARHETIPOVA

Kako je i arhetip animusa, jednako kao i anime bipolaran, njega bi se dakako jednako tako moglo razložiti na pozitivan i negativan pol. Ovdje ću radi potpunije slike navesti nekoliko njegovih ključnih odrednica u tom smislu.

Tako se animus u pozitivnom smislu može utjeloviti kao dobronamjerni otac, fascinantan ljubavnik, prijatelj pun raumijevanja, vodič; s druge strane, on može biti i nasilan i nemilosrdan tiranin, okutan poslodavac, moralist i cenzor, zavodnik i eksploatator, a također i lažni junak koji osvaja mješavinom intelektualne briljantnosti i moralne neodgovornosti. (E. Jung, 1957: 29)

Rečeno o animusu i animi moglo bi se sumirati i ovako – ovi rodni arhetipovi nisu ni pozitivni ni negativni već neutralni, predstavljaju dva pola arhetipova, “muški” i “ženski”, no ovisno o tome kako ih tretiramo, odnosno o tome kakva je naša persona se oni u svakome od nas formiraju.

Na ovog dijela koji objašnjava i razlaže rodne arhetipove bitno je poentirati sljedeće - anima i animus su kao principi neutralni, a tek kao neprihvaćeni disociraju na pozitivne i negativni te su nesumnjivo jednako bitni.

„I animus i anima su jednako važni i niti jedan niti drugi ne bi trebali biti zanemareni.“ (Hillman, 1985: 63.)

2.7. HIPERTROFIRANI ANIMUS

Negativna anima generirana je patrijarhalnom ideologijom i predstavlja jedan tip iskonstruiranog ženskog identiteta.

Ovdje ćemo obraditi drugi tip ženskog identiteta, koji je umnogome suprotan od nje – do njega dolazi onda kada kontraseksualni kompleks animusa ne samo da nije, kako kulturni zahtjevi nalažu, pretjerano potisnut, već je – nadvladao.

„Psihička energija nesvjesnoga autonomizira animus koji stoga hipertrofira i nadvlada – tako se dogodi da kontraseksualni kompleks ne samo da nije prepotisnut, već je vladajući.“ (E. Jung, 1957: 6)

„Ukoliko međutim dođe do pojačanog muškog principa odnosno hipertrofije animusa, one postaju preenergične, nemilosrdne, brutalne...“ (E. Jung, 1957: 6)

Ovakva se problematika naziva hipertrofiranim animusom u žena. Spominjali smo enantidromiju u Jungovom sustavu koji se temelji na spoju suprotnosti, a prema Jungu jedna neravnoteža često generira drugu. Tako se može shvatiti i odnos negativne anime i hipertrofiranog animusa.

O hipertrofiranom animusu kao o „drugoj strani zamke“, pri čemu je prva negativna anima, piše i ravnateljica Jungovskog instituta u Irskoj, Jacob Garnemann:

„Dok 'neoslobođene' žene projiciraju svoj animus na van putem romantičnih romana, stereotipnih odnosa i egzistencijom življenom kroz muškarca u svom životu, oslobođene žene upadaju na drugu stranu zamke, i.e., ona tada postaje identificirana sa svojim animusom i gubi vitalnu poveznicu sa svojim ženskim identitetom, živeći na lažnom (za ženu) maskulinom nivou. Takva će se žena naći u dvostruko slijepoj situaciji, gdje ju idealizacija maskulinog dovodi do toga da podriva žensko. Uzevši u obzir tisuće godina patrijarhalne inflacije muškog principa, teško da je začudno da se žene koje ovo introjiciraju nađu u stisku tiranske, moćne i osuđujuće sile koja podriva njihov individualni identitet. Zajedno s time žena također introjicira inferirone slike ženskoga, slike koju su bazirane na dvije klasične reakcije muškog na žensko – ustrašenost i fascinaciju. Vještica na jednom polu sugerira ženu u njezinom demonskom aspektu, proždriću, ružnu, izoliranu i faličnu, reprezentirajući sve ono što je prezreno i odbačeno u ženskome. Zavodnica na jednome polu je seksualno proždrljiva, koja porobljava muškarca i pretvara ga u svinju. Na osobnom nivou svaka žena nosi ovaj odbačen dio ženskoga na strani svoje sjenke.“(Garnemann, URL: <http://iahip.org/inside-out/issue-7-winter->

1991/rescuing-the-feminine%E2%80%A8-the-problem-of-the-animus-%E2%80%A8in-women%E2%80%A8, 18.4.2015.)

Osim s navedenim svojstvima, hipertrofirani animus se svakako može povezati i s nepokazivanjem osjećaja. Žena - hipertrofirani animus kao brutalna, energična i nemilosrdna, jednako kao tipičan prosperitetni bijeli zapadnjak si ne može dozvoliti da pokaže svoje slabosti pa ih je jednako kao on u slici koju šalje na van odbacila. I ovdje se hipertrofirani animus pokazuje suprotnim od negativne anime, i to u vezi s njenom estetiziranom ulogom žrtve. Naime, kao što ona, što i karikaturi erosa i doliči, hiperbolizira svoje osjećaje i slabosti, tako ih hipertrofirani animus, naprotiv, utišava ili u krajnjoj konzekvenci – odbacuje.

Zanimljivo je to i da se hipertrofirani animus, premda predstavlja obranu od identiteta negativne anime i u neku ruku subverziju ženskog identiteta nametnutog patrijarhatom, on ipak, jednako kao i njegova suprotnost, može sagledavati kao gradivni sastojak konstrukata muške žudnje.

Naime, žena - hipertrofirani animus kao seksualizirana (fatalna žena, žena-mačka...) dio je imaginarija koji se nudi što u eksplicitno erotskim sadržajima, što u popularnoj kulturi uopće, a s ciljem da se zapravo zadovolje iste potrebe recipijenata. Kritizirani oblici feminizma od strane R. L. Klein često manipuliraju ovom činjenicom.

Isto tako, ovaj tip ženskog identiteta može se sagledavati kao generiran od sustava barem na dva načina: prvo, on je obrana od prvonametnutog, povijesno ustanovljenog identiteta negativne anime, a koji je duboko patrijarhalan. Drugo, on predstavlja praktički jedini (ili barem najčešći, najsigurniji) oblik identiteta s kojim žena kao takva može prosperirati u kapitalističkim uvjetima, i to tako da ih doslovce imitira: oni su, baš kao i ona – preenergični, nemilosrdni, brutalni.

Već se iskustveno, zdravorazumski može primijetiti da upravo žene koje prosperiraju u uvjetima današnjeg patrijarhata obojanog kapitalizmom utjelovljuju ono što nazivamo hipertrofiranim animusom. On je stoga, premda se može sagledavati kao (pretjerana) obrana od identiteta negativne anime, lažno subverzivan, a ustvari podjednako odgovara zahtjevima sustava. Isto tako, ponašanje žene – hipertrofiranog animusa slično je ponašanju patrijarhalnog muškarca.

Sve u svemu, za negativnu animu i hipertrofirani animus se može reći sljedeće – premda sadržajno funkcioniraju kao suprotni tipovi ženskih identiteta, oni su oboje i generirani od sustava, a jednako ga tako dobro i opslužuju. Kao takvi, oba dva pripadaju dozvoljenim, poželjnim ženskim identitetima (pa i kad je o muškoj žudnji riječ), no kako se radi o konstruktima koji ne prihvaćaju pozitivan ili barem cjelovit princip ženskoga ili anime, za ženu su ne samo neprirodni već i - štetni.

Konačno, oni su ustvari suprotne strane istog novčića i lako se može očekivati da će istodobno naseljavati jedne te iste figure ženskoga. To ću u empirijskom dijelu pokušati i dokazati.

3. TURBOFOLK KAO OGLEDALO PATRIJARHALNIH KONSTRUKATA ŽENSKOSTI

3.1. POPULARNA KULTURA KAO OGLEDALO ZAHTJEVA SUSTAVA

Dosad su raspravljena dva tipa ženskog identiteta koji se vezuju uz zahtjeve patrijarhata, odnosno prevlast muškog principa te njima definiranom muškom heteroseksualnom žudnjom. Takve identitete proučit ćemo na mjestu gdje ih nalazim najizraženijima – u popularnoj kulturi.

Više je razloga iz kojih prostor popularne kulture, usprkos tome što se radi više o iskonstruiranom imaginariju nego o realnom prostoru u smislu istraživanih modela ženskosti (odnosno baš zbog toga) vidim ustvari idealnim za istraživanje navedenih fenomena.

Kao prvo, popularna kultura se može sagledavati kao u ponajprije proizvod industrije koja fabricira različite kulturno poželjne modele koji odgovaraju sustavu u cijelosti, ponajprije njegovim bazičnim dispozicijama – patrijarhalnim i kapitalističkim³. Slijedom toga su zvijezde/ikone popularne kulture konstrukti odnosno proizvodi te iste industrije:

„Malo je istine u staroj izreci da je zvijezda 'otkrivena' u modernom svijetu gdje je stvaranje i proizvodnja celebrityja multimiljunska industrija. Obzirom na to, teško da je ijedna zvijezda naprosto otkrivena, već je prije stvorena. Stvaranje i proizvodnja celebrityja ih kvalificira kao proizvode. Ustvari, na više načina, oni mogu biti moderni proizvodi u svojoj suštini.“ (URL: <http://www.symbolism.org/writing/books/spc/celebrities/home.html>, 20.4.2015.)

Rodni konstrukti koje ova industrija pritom fabricira nisu nikako prepušteni slučaju jer oni spadaju među ključne interese sustava kojemu služe. S druge strane, ona kao kapitalistička, a da bi opstala, nužno zadovoljava želje i potrebe pojedinaca i mase (često one nesvjesne).

Takvo viđenje ikone popularne kulture može se sažeti i ovako:

„Ustvari, celebrity je možda zamijenio heroja kao dominantnu arhetipsku ličnost modernog svijeta.“ (URL: <http://www.symbolism.org/writing/books/spc/celebrities/home.html>, 20.4.2015.)

³ Gledište je to na tragu teoretičara Frankfurtske škole koji govore o popularnoj kulturi u okviru kulturne industrije, koja postoji s ciljem da pasivizira masovnu publiku.

„Ipak, nesvjesnu i simboličnu narav celebrityija je teško razumjeti u našoj modernoj eri prenapuhanosti i marketinga. (URL: <http://www.symbolism.org/writing/books/spc/celebrities/home.html>, 20.4.2015.)

Bez da ulazim u lažne dileme vezane uz to je li popularna kultura generirana od potreba potrošača ili popularnokulturne industrije, mirim oba dva stajališta sljedećom tvrdnjom – zvijezde popularne kulture su u prvom redu proizvodi popularnokulturne industrije, no kao takvi ispunjavaju i potrebe pojedinaca, često i nesvjesne. Ukoliko su one sistemski uvjetovane, to dvoje može biti istovjetno.

Poznati teoretičari Frankfurtske škole odlično opisuju internalizaciju sistemskih uvjeta povezivanjem političkog i psihološkog. Njihova viđenja se međutim ograničavaju na kapitalističke uvjete, dok je viđenje ovog rada vezano uz širi kontekst supremacije „muškog“ principa, čiji je kapitalizam samo trenutačni pojavni oblik. Ipak, navodim neke ključne citate, pošto mogu biti prilično instruktivni i za ovu priču.

„Kao i Fromm, Marcuse misli da su psihološki i političko potiskivanje povezani. Nužno je kritički tumačiti psihoanalizu, kaže Marcuse, da bi se shvatilo kako kulturna dominacija prodire u unutarnji svijet pojedinačnog subjektiviteta, kako monopolistički kapitalizam i masovna potrošačka kultura oblikuju osobne želje te kako je pojedinac suočen s izrabljivačkim i destruktivnim društvenim procesima pasiviziran.“ (Elliot, 92: 2012)

„Prema njegovom mišljenju (Marcuseovom, op.a.), nužno je da proturječja kapitalizma prelaze i na same pojedinačne subjekte. Kapitalistički procesi mehanizacije i automatizacije i tlačiteljski, dosadan rad koji potiču – upisuju se u unutarnji svijet preko pojačavanja potiskivanja. Ukupna društvena reprodukcija zahtijeva određenu razinu potiskivanja, ali u kapitalističkom društvu društvena organizacija proizvodnje stvara obogaljujući teret odbacivanja.“ (Elliot, 93: 2013)

Može se zaključiti kako je teško pronaći mjesto koje više udovoljava kriterijima zadovoljavanja muške heteroseksualne žudnje i zahtjeva sistema na jednom mjestu kao što je to slučaj s popularnom kulturom.

3.2. TURBOFOLK KAO REPREZENTATIVAN PRIMJER PATRIJARHALNE POPULARNE KULTURE

Primjer popularne kulture koju odabirem za empirijsko istraživanje jest turbofolk. On je prije svega reprezentativan primjer popularne kulture određenog kolektiva:

„Danas je turbofolk, zajedno sa svojim inačicama- poput mandale u Rumunjskoj ili čalga u Bugarskoj – nesumnjivo najsnažnija zajednička balkanska kulturna poveznica.“ (Luketić, 2013: 401)

U kontekstu svrhe ovog rada, turbofolk je kao „kao takav hibridan i paradoksalan postao reprezentativno obilježje epohe u kojoj danas živimo“ (Luketić, 2013:405), a moglo bi se dodati i - u užem smislu reprezentativan za istraživanje specifičnog patrijarhata koji egzistira na „ovim prostorima“.

Napokon, kako se na području Balkana zaraženim turbofolkom unutar popularne glazbe koju poznajem najrazvidnije susreću patrijarhalni obrasci i njima usko definirani ženski identiteti, očekujem da će na tom prostoru biti najsnažnije izraženo ono što u radu želim dokazati. Turbofolk se tako nameće kao logičan odabir za izučavanje.

3. 3. TURBOFOLK KAO PREDMET ZNANSTVENOG INTERESA

Općenito nije lako naći na znanstvene radove na temu turbofolk glazbe, a još manje one na koje se moguće osloniti kao na konstruktivne za naš rad. Naime, premda slaba ponuda radova na ovu temu unutar akademske zajednice polazi od pretpostavke i ovoga rada da je turbofolk kao „ono što jako puno ljudi voli i sluša“ relevantan predmet istraživanja⁴ (ne obrušavajući se, poput većeg dijela kritike van akademske zajednice, elitistički na niske pobude koji ovaj žanr propagira), o njemu se uglavnom nadalje ili govori deskriptivno, zanemarujući kritički moment gotovo u potpunosti ili temeljeći kritiku na dosta različitim teorijama i metodama istraživanja.

Držim da je u izučavanju turbofolka potrebno pronaći nekakav srednji put, koji se neće fokusirati na osudu njegovih recipijenata, a da se pritom ne zanemare problematične točke ovog fenomena.

⁴ ishodište ovog stava prema popularnoj kulturi općenito jest u motu teoretičara kulturalnih studija- ono što voli jako velik broj ljudi jest barem jednako važno, ako ne i važnije od „visoke“ kulture“

4. EMPIRIJSKI DIO

4.1. METODA KRITIČKE ANALIZE DISKURSA

U ovom je dijelu cilj empirijskim istraživanjem verificirati postavljenu hipotezu o negativnoj animi i hipertrofiranom animusu u popularnoj kulturi na primjeru turbofolka.

Za metodu odabirem kritičku analizu sadržaja. Ona se, kao prvo, nametnula obzirom na njezin cilj kao metode:

„Denaturalizirati ideologije, uvelike utemeljene na diskursu, cilj je diskurzivne analize i stoga se i zaslužuje nazivati kritičkom.“ (Wodak, Meyer, 2009: 30)

„Kritička analiza dovodi normativni element u analizu.“ (Wodak, Meyer, 2009: 7)

Ovaj tip analize je općenito pogodan za osvještavanje najčešće previđenih implikacija onoga što je rečeno ili napisano, odnosno prokazivanje diskursa kao ideološkim.

Na primjeru ovog rada joj je cilj pokazati da odabrani tekstovi pjesama turbofolka kreiraju konstrukte/slike žena koje su ideološke, a pritom štetne, opasne i konačno – neprirodne odnosno lažne.

Bilo bi pretjerano reći da ovaj rad ima ambicije denaturalizirati ideologiju patrijarhata u cijelosti, no svakako mu je cilj napraviti korak ka denaturalizaciji slika žene koje su direktan ishod patrijarhata pa tako i prihvaćanju cjelovitog ženskog principa, jungovske anime.

Kako tu sliku (a koju operacionaliziram kroz koncepte negativne anime i hipertrofiranog animusa) unutar proučavane materije vidim ustanovljenu najviše kroz tekstove pjesama, analiza sadržaja se, obzirom na ciljeve našeg rada i narav hipoteze, nameće kao jedina moguća.

4.2. UZORAK

Pri odabiru uzorka prvenstveno se vodim činjenicom navedenom u teorijskom dijelu – konstrukti ženstvenosti utjelovljeni su u figurama popularnih pjevačica, što se odražava u njihovim tekstovima.

Odabirem četiri reprezentativne figura turbofolka za koje smatram da, unutar ionako uskog raspona ženstvenosti ovog žanra, popunjavaju razmjerno širok spektar. Isto tako, u skromnoj ponudi radova na ovu temu one se često spominju kao reprezentativne⁵. To su transgresivna, maskulizirana Jelena Karleuša, grotesknim ženskim fetišima opskrbljena Seka Aleksić, majčinska figura Ceca i Severina kao domaća ikona, ustvari glavna nositeljica ovog žanra u Hratskoj⁶. Valja naglasiti kako ona stilom i glazbenom prošlošću ponešto odskače od prve tri pjevačice koje pripadaju nešto tvrđem turbofolku, no kako njezine pjesme koje će kao trenutačno najpopularnije ući u analizu prate njezin recentniji, turboflk opus te je pritom kao mekši oblik žanra popraćen varijacijama i zanimljivim kontroverzama, smatram da bi Severinu šteta bilo izostaviti iz analize.

Nakon definicije figura proučavanja, dolazim do njihovih pjesma. One predstavljaju narativni izraz njihovog iskonstruiranog identiteta do kojeg analizom želim doprijeti. Odabirem po deset najpopularnijih pjesama svake od pjevačica, pri čemu se, kako bih prema istom kriteriju odabrala pjesme svake od četiri ikone, ravnam prema parametru najveće slušanosti prema kanalu YOUTUBE, dana 15.3.2015.

Pritom su odabrane pjesme uglavnom ranijih datuma i neki slavni stari hitovi su izbačeni iz analize. Smatram da to nije značajan nedostatak ovog rada, jer ideološki obrasci se nisu znatno promijenili, a na ovaj način je rad dobio na recentnosti.

Uostalom, odabrane pjesme međutim uglavnom i spadaju među najpopularnije, te su u svakom slučaju dakako izuzetno slušane i popularne.

⁵ Prema Zlatanu Deliću, autoru rada „Karleuša je najutjecajnija ili pak najreprezentativnija pjevačica turbofolka, te je ona kao žena “histerik“ antipod ženi “melankoliku“ (Ceca). Jelenu Karleušu naziva najutjecajnijom ili najreprezentativnijom pjevačicom turbofolka, a Cecu spominje i kao „spoj paćeničke figure i heroine entonacionalističkog diskursa Srbije devedesetih i poslije“ (URL: <http://www.zarez.hr/clanci/zenski-subjekt-u-turbo-folk-kulturi>, 12.5.2015.)

⁶ „Severina je amblematski primjer prodornosti i raširenosti ovog muzičkog i socio-kulturnog utjecaja i u/na mjestima koja se u mainstream prostoru označavaju “elitistički“ skrajnutim od ovog fenomena.“ (URL: <http://www.zarez.hr/clanci/zenski-subjekt-u-turbo-folk-kulturi>, 12.5.2015.)

4.3. ANALIZA TEKSTOVA PJESAMA

U ovom dijelu obrađujem tekstove pjesama jedne po jedne pjevačice.

Navedene pjesme analizirat ću gotovo u cijelosti, prepričavši tekst uz priložen original, nakon čega ću kratkom interpretacijom pokušati odgonetnuti kakva se slika žene krije iza otpjevanog te, ako je moguće, svesti ju na očekivane konstrukte – negativnu animu i hipertrofirani animus.

Za potrebe ovog dijela rada sumiram rečeno o negativnom animusu i hipertrofiranoj animi kroz nekoliko ključnih pojmova.

Negativna anima – glamurozna, posesivna, ćudljiva, intenzivira, pretjeruje, falsificira, pretjerano osjetljiva, samosažaljiva, žena - žrtva, karikatura erosa

Hipertrofirani animus – preenergična, nemilosrdna, brutalna, odbacuje osjećaje, ponašanje patrijarhalnog muškarca

4.3.1. SEKA ALEKSIĆ

1. MAMURNA

tekst:

I noćas smejem se dok svet se ruši/al' osmeh najlepši imaju tužni/ i niko ne želi te ko ja/ ko ja

*Mamurna, mamurna, a još sam žedna/Piće mi dodajte i puno leda/tugom i suzama sve ću da
platim/ možda to te meni vrati*

*I noćas rat sa nostalgijom gubim/ pa budna sanjam da usne ti ljubim/ ali na svu ovu ljubav
što osećam/ ti imun si, znam*

radnja: Žena, nesretna zbog ljubavi, odigrava sreću. Utapa se u alkoholu da zaboravi tugu, a muškarac za kojim pati ne reagira.

interpretacija: Premda uvod obiluje samosažaljenem i ulogom žrtve (negativna anima), naglasak je u pjesmi (obratimo pozornost na naziv „Mamurna“) na autodestruktivnom utapanju žene u alkoholu i nepokazivanju osjećaja, praveći se nedodirljivom (hipertrofirani animus).

2. BOLI STARA LJUBAV

tekst:

*Boli stara ljubav kada se u mraku/ Pored njega budim kao da sam sama/ Boli, boli to pa mu
kažem idi/ a miru žalim i sanjam o nama*

*Dva susreta za dve godine/ Dovoljna su da uništiš mi sve/ Moju vezu s njim svaki pokušaj/ da
te ne volim, da uništim on je taj/ stežu me te ruke njegove/ a nisu one ono što boli me*

*Ljubav i ja to nema veze s njim/ U svakom dodiru tebe osetim/ Znam da sam led i znam da
sam stvar/ u ovoj postelji je pogrešan par*

radnja: Žena, premda opsjednuta jednim muškarcem, u vezi je s drugim, a to joj nikako ne odgovara, jer stalno misli na prvog muškarca kojeg voli.

interpretacija: Žena samu sebe tretira kao objekt („Znam da sam led i znam da sam stvar“), samosažaljiva je i autodestruktivna (negativna anima).

3. POSLJEDNJI LET

tekst:

*Ne mogu tebi ja da ljubav naredim/ Da tvome oku vratim izgubljeni sjaj/ Ne mogu da ti srce
čežnjom zarobim/ A htela bih*

Ne mogu ja u tvoje snove nezvana/ Na druge se ljutim što te nemam ja/ Ne mogu da ti budem važnija od svih/ A htela bih/ Šareni leptiru moga sivila/ Ne idu nevini među krivima/ Šta ću ja među živima... To što me ne voliš/ to je tvoje pravo/ moja sudbina/ Ceo život pogrešne sam ljubila/ Što bi izuzetak bio ti

To što me ne voliš/ Zauvek je srušilo moj svet/ Sada letim poslednji svoj let/ Slomljenim krilima

radnja: Žena bi htjela zarobiti voljenog muškarca, a svjesna je da ne može. Njezina je ljubav neuzvrćena, a ona nema nade.

interpretacija: Žena je prikazana kao žrtva, samosažaljivo lamentirajući o svojoj tužnoj sudbini, pri čemu gotovo mazohistički inzistira na svom lošem položaju i tuzi (negativna anima).

4. BRODOLOM

tekst:

Ovaj brodolom ovu izdaju/ Nosićeš na duši samo pogledaš li nju/ Ovaj brodolom ovaj hod po dnu platićeš mi samo ostaneš li

Ovaj brodolom, ovaj pakao/ Vратиću ti kada ne budeš se nadao/ Ovaj brodolom, ovaj nervni slom/ Doći će ti glave pa ti nastavi po svom.

Kraj tebe žene/ Na sve su spremne/ Ja tako slaba/ U vatru padam

Samo kaži da to nije to/ I ja daću ti srce na dlanu/ Samo traži da ne vidim to/ I okrenuću glavu na stranu/ Na drugu stranu.

radnja: Žena na početku najavljuje osvetu, da bi se na kraju odala slabosti i tražila milost od muškarca. Odustat će od svoje „pravde“, ako joj on kaže da nije tako kao što ona misli, čak i ako je to laž.

interpretacija: Na početku je brutalna i nemilosrdna (hipertrofirani animus), da bi se na kraju slomila, moleći za milost u ulozi žrtve (negativna anima).

5. CHIVAS

tekst:

Nisam dugo mislila na tebe / Ma odavno iza sebe ne gledam/ i sad veruj nebo mi je malo/ ne ja više na staro se ne vraćam

A to što noćas želim te/ To chivas je/chivas je/ I što u sebi negde znam/ da nije kraj, nije kraj

Jer to što imali smo mi/ Ne prolazi samo s jednim zbogom/ I ako čuješ volim te/ To je chivas chivas je.

Ništa nije ostalo u meni što je pripadalo tebi nekada/ I gledaj opet verujem u sebe/ Više nikog za tebe ne pitam.

radnja: Žena na početku hini snagu, da bi se ispostavilo da alkohol otkriva njezino pravo lice i bol koju sakriva.

interpretacija: Žena je čvrsta, snažnija od boli i ne pokazuje osjećaje (hipertrofirani animus), a tek alkohol otkriva njezino pravo lice – bol i osjećajnost.

6. TAMO GDE SI TI

tekst:

Znam na kojem boku spavaš/ dok varaš me sa njom/ po tome kako mi se javljaš/ kad te pozovem.

I znam da misliš da sam luda/ za tobom k'o i pre/ pa ti još veruješ u čuda/ da imaš me.

Tamo gde si ti/ sve što je moje se briše/ tamo gde si ti/ jedino Bogu si bliže. Ti i ja, ti i ja, ti i ja / kad ljubav postane mržnja. Ti i ja, ti i ja, ti i ja/ ko ispod pozlate rđe/ ti i ja.

radnja: Žena dobro zna da joj je muškarac nevjeran, da bi na kraju otkrila da se ljubav pretvorila u mržnju.

interpretacija: Na početku je žena ta koja trpi i pati, žena koja zna da je prevarena, ali to u maniri žene - žrtve na pokazuje (negativna anima). Na kraju se ispostavlja da ona i sama vara, obmanjujući muškarca da ga voli, dok ga ustvari mrzi. Ona je osvetoljubiva, nemilosrdna (hipertrofirani animus).

7. LAKA META

tekst:

ref.

Još samo jedno piće i padam na dno/ laka sam ti meta, zar ne vidiš to/ a ova noć je jedna u godina sto/ već sutra biću trezna i daleko

Dva je iza ponoći , tek počinje sve/ mogla bih ti pomoći da primetiš me/ sve mi osim krvi teče venama sad/ sve su manje šanse da ću izbeći pad/ ali znam kad padam tada najjača sam

Jedna tura, druga tura, treća na eks/ Ova noć je luda i miriše na seku

Ref.2

Dva je iza ponoći, poljubi me ti/ mogli bismo pobeći daleko od svih/ sve mi osim krvi teče venama sad/ sve su manje šanse da ću izbeći pad/ ali znam kad padam tada najjača sam.

Ref. 2x

Dva je iza ponoći/ poljubi me ti/ mogli bismo pobeći daleko od svih/

radnja: Opjevan je vulgarni seksualni eskapizam – žena se odaje alkoholu i pijana nudi muškarcima.

interpretacija: Žena je vulgarno zavodljiva, pri čemu samu sebe objektificira („*Laka sam meta*“). Istodobno je privučena niskim strastima. Kao objekt slična je negativnoj animi, dok uživanje u niskim strastima u smislu eskapizma i vjerojatno bježanja od pravih osjećaja više koketira s hipertrofiranim animusom.

Ipak, u ovoj pjesmi negativna anima i hipertrofirani animus žene nisu eksplicitno izraženi.

8. ALE ALE

tekst:

*Kako nije te sramota/ Da me skidaš pogledom/ Kao da se bojiš da bi/ Sa mnom prste opeko'/
O no no no/ O ne ne ne/ Zar ti mama nije rekla/ Da se čuvaš od mene?/ Kako nemaš duše/
Usne mi se suše odavno/ Prazna mi je čaša/ A to nije normalno/ O ne ne ne/ O no no no/ A još
malo je/ Do zore ostalo*

Ref. 2x

*Ale, ale, ale, ale.../ Ale, ale, ale, alo/ Priđi slobodno,/ Ne ujedam/ Al' grebem pomalo/ Dosad
još se niko nije zalio/ Zovi piće/ I probudi leptiriće*

*Dal je neko ludo vreme/ Il' sam promašila vek/ Same žene oko mene/ A muškarca ni za lek/ O
no no no/ Kopno na vidiku/ Ovog malog čuvam/ Samo za sebe.../ Kako nemaš duše/ Usne mi
se suše odavno/ Prazna mi je čaša/ A to nije normalno/ O ne ne ne/ O no no no/ A još malo je/
Do zore ostalo*

Ref. 2 x

Rođen si za to...

radnja: Žena istodobno poziva muškarca sebi i kudi ga što ju želi.

interpretacija: Žena hoće biti željena od muškaraca i želi muškarce uz sebe, ali istodobno igra na kartu fatalne žene, koja ne samo da se zna zauzeti za sebe, već je pomalo i opasna (hipertrofirani animus).

9. BRIGA ME

tekst:

O, da li je to slučajno/ njoj kolena dodirnuo/ njegov pogled, a i njen/ odmah su mi rekli sve/ svašta ce mi pasti na pamet

Ej, gde si rukom posao/ njoj si dobro došao/ i vidim da te mislima/ odavno prisvojila/ a tajne sve sam sa njom delila

Ref. 2x

I briga me, i briga me/ da si najlepší na svetu/ iz mog života gubi se/ i briga me, bas briga me zato sa njom u duetu/ iz ovog kluba napolje

Zlo od vas mi je postalo/ žedna, a pića mi ponestalo/ da li klub da promenim/ ili kaos napravim/ oboje ću da vas prežalim

radnja: Žena je iznevjerena od strane svoga muškarca i najbolje prijateljice, pošto se ispostavlja da oni „imaju nešto“. Bijesna je i želi ih oboje izbrisati iz svoga života.

interpretacija: Prevarena žena se nije opredijelila za ulogu žrtve, već odlučuje potjerati prevarante iz svoga života. Pritom je odlučna, no ne i pretjerano osvetoljubiva i kruta. Koketira se s hipertrofiranim animusom, ali on nije toliko eksplicitno izražen.

10. DOĐI I UZMI ME

tekst:

Dok tebe nisam upoznala/ ponosna i nasmejana uvek sam bila/ a pogledaj me sada/ kako padam, kako tonem/ s tobom ko Atlantida

Ne radi mi to jer ja/ sam za ljubav stvorena/ da ne čuje zlo/ da ti nisam potrebna

Ref.

Dođi i uzmi me/ grubo i nežno u jedan isti mah/ dođi i uzmi me/ želim na vratu da osetim tvoj dah

Dođi i uzmi me/ ugasi zar na mojim usnama/ oprostiću ti sve/ dođi i uzmi me

Spremaš se da izađes sa drugovima/ a ja ovde ostajem sama/ ko licemerni gad uvaljulješ mi priču/ da za damu nije kafana

Ne radi mi to jer ja/ sam za ljubav stvorena/ da ne čuje zlo/ da ti nisam potrebna

Ref. 2x

radnja: Žena naglašava kako je nesretna otkako je sa svojim muškarcem. Ona ga moli da je uzme, no on to odbija, a ona zaključuje da mu nije potrebna.

interpretacija: Žena moli muškarca da je vodi sa sobom, premda je svjesna da je on ne treba, maksimalno se utapa u ulogu žrtve (negativna anima).

4.3.2 SEVERINA

1. UNO MOMENTO

tekst:

Možda si ti i genije za žene/ ali ovaj put zaboravi na mene/ kažu ti da si istek'o prije roka/ u mojoj knjizi utisaka/ ti si slaba trojka

Hajde, zaboravi na to/ ne treba mi ljubav, meni treba lom/ prastaj lutko sada sve/ ja recu cu ti ne

Refren

Koliko pijem, nije humano/ subota je dan za alkohol/ uno momento, uspori tempo/ možda sutra se vidimo

Tika-taka, tika-tak/ isteklo ti vrijeme, pao si kod mene/ baš si sladak kad si ljut/ više sreće drugi put

Nisi moj tip, neću da te lažem/ tražis moj broj, zini da ti kažem/ želeo bi da idemo kod tebe/ ali tamo noćas vodiš samo sebe

Hajde, zaboravi na to/ ne treba mi ljubav, meni treba lom/ praštaj lutko sada sve/ ja reći ću ti ne

Refren 2x

Koliko pijem, nije humano/ subota je dan za alkohol/ uno momento, uspori tempo/ možda sutra se vidimo

radnja: Ova eskapistička poskočica govori o ludom izlasku, navodeći na pretjerano alkoholiziranje i vulgarno objektiviranje suprotnog spola.

interpretacija: Žena je ta koja objektivira suprotni spol, sklona je pijančevanju i ponaša se veoma slično patrijarhalnom muškarcu (hipertrofirani animus).

2. ITALIANA

tekst:

Ma hajde, grad te zove lumpuj do jutra i noć ove/ Pozovi taksi, sebi pomoz jer 'ko će pijan kući vozit

Ma popij dovoljno, tugu zaboravi/ s nama i bolestan sto posto ozdravi

Ads

Ludilo sa znakom uzvika/ svi smo na nogama/ kad krene muzika

Ref.

*Pusti glas i glasno zapjevaj/ Zar to nije dobar osjećaj/ Nađi nekog za sebe / i ljubi se satima/
Nova ljubav te čeka pred vratima/ I pusti kaos u glavi
/ I samo pleši uz dobre stvari/ Opusti tijelo, uhvati ritam/ Doći ce netko i tebi bitan*

radnja: Nema konkretne radnje - propagira se ideologija zabave i pijančevanja u maniri vulgarnog eskapizma, istodobno se nadajući kako je to dobar način da se nađe „prava ljubav“.

interpretacija: Slično kao i u prethodnoj pjesmi, žena se odaje pijančevanju i eskapizmu. Takva vulgarizacija dio je ideologije u kojoj je žena portretirana kao negativna anima odnosno hipertrofirani animus (posebno obzirom na ponašanje patrijarhalnog muškarca kakvo se može očekivati za ženu iz ove priče – objektiviranje suprotnog spola, potiskivanje osjećaja i sl.). Ipak, ne bi bilo tako jednostavno i ovu poskočicu svesti na ta dva koncepta te se može zaključiti da se u ovoj pjesmi s njima samo koketira.

3. TARANPANA

tekst:

Što me puštaš noću samu/ Pa si nemiran u snu/ Suknja, štikla, oko tamno/ Cijeli grad me gledao/ I tvoja i slobodna/ Ja plešem i uživam/ Al' ti si mi u grudima.

refren:

Oko mene hiljadu luđaka/ Što misle da sam laka/ Da kupe me za piće il'dva/ Oko mene hiljadu kretena/ Što pored svojih žena/ Još nešto bi sa strane za čas/ A ja ne dam milo moje/ Ni blizu da mi priđu/ Ma budi mi brige/ Samo plešem sasvim sama/ Dok muzika mi svira/ I svud je taranpana hej

Hajde mili, pođi sa mnom/ Što ćeš sam u krevetu,/ Zgodna mala, pola grada/ Svi u mene gledaju/ I tvoja a i slobodna/ Ja plešem i ja uživam,/ Al' ti si mi u mislima...

Ovih dana/ Kad je cura sama/ Kad se zabavlja i pleše/ Svi bi hteli je u čas/ Uvijek sama/ Malo poigraj se s nama/ Ala sto ste smišni/ Ma bižite luđaci

Refren 2X

radnja: Žena je na izlasku gdje je žele, premda zauzeti, pohotni muškarci.

interpretacija: Ovdje je žena po prvi put od dosad analiziranih pjesama u sretnoj ljubavi. Pritom ona vjernost svome muškarcu iskazuje tako što je drugim muškarcima kojim je okružena u klubovima - nedostupna. Žena je prikazana kao objekt požude koju muškarci, premda imaju svoje žene (*Oko mene hiljadu kretena/ Što pored svojih žena/ Još nešto bi sa strane za čas*), žele samo iskoristiti. U širem se smislu žene prikazuju kao objektivirane žrtve muškaraca (negativna anima), no ovdje je ta tematika sporedna u odnosu na dominantnu – napokon pronađena sretna ljubav.

4. GENERALE

tekst:

Koliko dugo mi glumiš poštenje/ a spavaš pored nje/ i nosiš ruže i bombonjere/ i laži skrivene.

Koliko puta sam rekla da nisam/ ja jučer rođena/ il' idi drugoj il' voli ko muško/ treće mi ne treba.

To je ljeto kad sam ostavljena bila/ pamtit ću te suze 200 godina/ generale moj ti pucaš u civila/ gledaš me u oči kad me ostavljaš ostavljaš.

radnja: U pjesmi generale tematizira se muška nevjera i ostavljena žena koja, primajući poklone od svog muškarca, ih uzima u zamjenu za šutnju.

interpretacija: Samosažaljiva, ostavljena, žena - žrtva definitivno je utjelovljenje negativne anime.

5. UZBUNA

Ja ne znam za sebe/ Tablete ne vrijede/ Od prvog do prvog/ Ja mislim na tebe.../ I ne znam šta pijem,/ Od sunca se krijem./ Kako bez tebe živim,/ bolje je da me nije...

Gdje si sad, dižem grad,/ Zovem sve koje znam,/ da me te nađu,/ Mada znam, nisi sam,/ Ljubiš ti jer si gad,/ Neku mlađu...

REFREN:

Uzbuna, čuju se sirene/ Uzbunu, nisi pored mene./ Uzbuna, ove noći lude,/ Ove usne hoće da te ljube. 2x

Tvoje mi sve fali,/ Svi drugi su mali./ Dok grad noću gori,/ Ja sam u ilegali,/ Od ljeta do zime,/ Se borim sa tim,/ Što još na koži nosim,/ Tvoje slatko ime

Gdje si sad, dižem grad,/ Zovem sve koje znam,/ Ma da te nađu,/ Mada znam, nisi sam,/ Ljubiš ti jer si gad,/ Neku mlađu

radnja: Žena zna da je muškarac vara, no ona ga samo želi pod cijenu dovesti sebi. Ona ga želi imati, čak ako to znači da ga treba nasilno privesti.

interpretacija: Žena, kao prevarena i ponižena jest žena - žrtva (negativna anima), no ono što u prvom planu jest agresivna žena koja će muškarca, ako treba, privedi i nasilno (hipertrofirani animus).

6. HUREM

tekst:

Kao Hurem robinja ne ljubi kao dama/ na koljena ti padam bez srama/ za dvoje krevet, a spavam sama/ kao da postim sred Ramazana.

Dobro znaš da se za te čuvam oduvijek/ susret naš/ prva pamtiti ću zauvijek/ Od tad mi, niko drugi ne postoji/ dodiri na koži tvoji/ zauvek vežu me.

Kao žig, na papiru, u futroli/ i kad mazi i kad boli/ kao lanci ljubavi te

Ref.

Kao Hurem, ne dam nikom moje da dira/ iz ljubavi, ni ti iz hira/ jer ljubav svoje žrtve ne bira/ sve dok je duša bez mira

Sanjam te, dođi, dođi zlato moje/ sve što vidiš, sve je tvoje/ sve je tvoje godinama

Zovem te, dođi jer te one kroje/ svaku moju suzu broje/ nitko neće voljet ko ja

Ref.

Dođi, dođi zlato moje/ sve što vidiš, sve je tvoje/ sve je tvoje godinama

Ref.

radnja: Žena moli muškarca da joj dođe, a ona mu zauzvrat nudi izrazitu posvećenost u obliku pokornosti i submisivnosti.

interpretacija: Žena je izuzetno submisivna, čak je eksplicitno rečeno da želi biti robinja muškarcu. Ona ga poziva da joj dođe, pri čemu se ona postavlja kao objekt, a mami ga time što je njegovo netaknuto vlasništvo. Definitivno se radi o ženi - negativnoj animi.

7. DOBRODOŠAO U KLUB

tekst:

Ja vjerovala sam / u tvoju priču da si pravi/ da jedina sam ja u tvome srcu/ u tvojoj glavi

A ti bio si dno/ varao me sa sto/ sada gledaj me i pati/ s drugim sve ću ti vratiti

Ref.

Dobrodošao u klub/ (ma) sjedi udobno se smjesti/ prevarenih ima svud'/ zar to nisu dobre vijesti

Mene ti, a tebe ja/ ama svima to se desi/ dobrodošao u klub/ oko za oko, zub za zub

Znaš, takvi kao ti / ni pred Bogom se ne stide/ a ovaj život moj/ nek' na tvoju dušu ide

Jer ti bio si dno/ varao me sa sto/ Sada gledaj me i pati/ s' drugim sve ću ti vratiti

Ref. 2x

Svemu smo se smijali/ i pričali o genima/ maštali o djeci/ i o njihovim imenima

Mislili da skupa / ćemo zlo i dobro dijeliti/ za bolji život štedjeti/ u bolji grad preseliti

Ali tebi očigledno/ sve to bilo malo je/ zbog tvoje glupe slabosti/ sve u vodu palo je

Jedna ružna riječ/ dobro te opisuje/ ali boljeće te kao mene/ to ti potpisujem

Ref. 2x

radnja: Žena nevjernoga muškarca prvo pati, a zatim mu se osvećuje s drugim muškarcem.

interpretacija: Na početku prevladava žena - žrtva ili negativna anima, da bi došla na red osvetoljubiva i brutalna žena (hipertrofirani animus).

8. GRAD BEZ LJUDI

tekst:

Gledaš u mene/ očima hladnog sjevera/ osjećam mraz u grudima/ jer sam te izgubila

Znam, umire ljubav/ tišina sve mi govori/ u pobjedi i porazu/ ti samo si u prolazu

Ref.

Vidjela sam grad bez ljudi/ pobjednika kako gubi/ anđele na stupu srama/ djecu koja placu sama

Vidjela sam snijeg u maju/ đavla u bijelom raj/ ali ne i muško koje/ zna trajati u dvoje/ takvi valjda vise ne postoje

Komad po komad/ moje srce kruni se/ a ja sam tu da čekam te/ i da za slamku držim se

radnja: Pjeva se o nemogućnosti muškarca za ljubav, služeći se stilskom figurom poredbe. Žena je apatična i gubi vjeru u muškarce.

interpretacija: Premda ne toliko eksplicitno, žena je opet prikazana kao žrtva u okrutnom svijetu nesposobnih za ljubav (negativna anima).

9. GAS GAS

tekst:

Ej, što volim miris kamiona!

Šoferskih gostiona/ hormona do plafona/ muškaraca tona/ turbo je sezona

*Ej, što volim miris od benzina/ ej, magistrala Dalmatina/ hop, hop, malo, malo pa krivina/
ljulja se kabina, turbo je mašina*

Ref.

*Mali, mali, meni toga fali/ latinice, atmosferice/ mali, mali, meni toga fali/ gas do daske,
bebice*

Gas, gas, gas, gas/ gas, gas, gas, gas

(2x)

Laj, la, la, la

Kelneri k'o šećeri/ a, pjevaju šoferi/ nek' se živi/ pa ko preživi

Šoferi, šoferi/ ej, da vas je vise

Volim, volim, volim, volim/volim, volim, volim, volim/volim, volim kad na muško miriše

Gas, gas, gas, gas/ gas, gas, gas, gas

(2x)

*'Ajde, 'ajde, nije to od vina/ ej, nije ni od serpentina/ uhvatila me milina/ šest mjeseci mi
vručina/ turbo je godina*

radnja: Žena pjeva o svojoj naklonosti prema muškarcima kamiondžijama i šoferskom svijetu općenito.

interpretacija: Ova pjesma objektivira muškarce od strane same žene koja ih uvelike doživljava kao komade mesa. Događa se do zanimljivog obrata, ne tako rijetkog u stihovima turbofolka, kad se žena u percepciji suprotnog spola počne ponašati kao patrijarhalni muškarac. Ovdje je žena dominantno hipertrofirani animus.

10. ALCATRAZ

tekst:

*Otkrit ću ti nešto/ ako dozvoliš/ nije bitno koga/ bitno je koliko nekog voliš
Okrećeš mi leđa/ kao i obično/ a ja te ne puštam i ne dam/ srce ne zna šta je logično*

Ref.

Stani malo, još nije kraj/ u moje ime ljubav ti ne ubijaj/ 'ajde ostani i budi jak/ vremenom se naviknu i oči na mrak

*Briga me gdje plovimo to/ na našem brodu pukotina ima bar sto/ al' preživjet ćemo ovo mi/
ako posuđiš od mene malo ljubavi*

Ova soba noćas/ moj je Alcatraz/ i zidovi su ovi/ moji izgubljeni snovi

Za mene kazaljke se/ nikad ne poklope/ noćas ne misliš na mene/ u svemu ovom sama ostajem

radnja: Žena je svjesna da je muškarac ne voli i ne želi više, no ona ne mari za njegove želje i želi ga zadržati, makar silom.

interpretacija: Ove je žena submisivna, žena - žrtva i istovremeno posesivna; osoba koja ne mari za tuđe želje i želi svog muškarca bez obzira na to kako je njemu u toj vezi (negativna anima).

4.3.3. SVETLANA RAŽNATOVIĆ CECA

1. IME I PREZIME

Hiljadu i jedan put/ za sebe sam se uplašila/ ljubili su me, a ja ništa nisam osetila/ od tih ološa/ postala sam i ja loša.

Volela sam jednom ja/ i prevarena ja sam bila/ iz te bolesti i najjači se ne izvuku/ od tada smejem se kad o moje srce slome ruku

A onda si se ti pojavio kao da si magija/ i za noć uradio da se opet rodim ja/ a od sebe sam bila starija

Ref.

Nemam ja godine/ nemam ime ni prezime/ s tobom krv sam promenila/ sebe sam pobedila/ nek' mi se smeje svet/ lepo biti je razapet/ kada se telo ne protivi s tobom živim i kad mi se ne živi

Neka vreme prolazi/ ja verovaću u trenutke kad smo zajedno/ kad pogledaš me iz sve snage/ i vratiš licu mom tu besmrtnu lepotu lutke

Ref.

radnja: Žena je dosad redovito imala negativna iskustva s muškarcima koji su je iskorištavali, da bi na kraju pronašla onog pravog, Spasitelja koji joj je vratio vjeru u život.

interpretacija: Ovo je jedna od rijetkih optimističnih ljubavnih pjesama ovoga žanra. Problematično je to što je žena posve utopljena u identitet žene svoga muškarca (pa nema ni ime ni prezime). Radi se o nerealnoj ljubavnoj priči koja trivijalizira i mitologizira, falsificira – poput negativne anime.

2. DA RASKINEM S NJOM

tekst:

Uradi mi sad sve sto si / s njom bez mene radio/ znam radio si to / samo da bi mi se zgadio

Volim ukus tvoga đona/ cak i kada na njemu donosiš mi nju/ jer važno je da si mi tu

A sad mi daj njen broj/ da 'mesto tebe ja raskinem sa njom/ da pozovem je, i kažem da si tu / i da si za mnom lud/ pusti me

Ref. 2x

Pusti me da raskinem s njom/ umesto tebe ja/ neka sluša noćas kako volimo se/ a onda spustim/ slušalicu jer sama ne mogu / da uzdišem za oboje

A sada muči me/ kao što si i nju mučio/ znam radio si to/ samo da bi mi se smučio

radnja: Žena zna da je muškarac vara i ljubomorna je te želi osobno raskinuti s „tom drugom“.

interpretacija: Žena, bez obzira na nevjeru, pokazuje posesivnost i potpunu podređenost muškarcu (negativna anima) te agresiju u odnosu na drugu ženu, udruženu sa željom za osvetom (hipertrofirani animus).

3. POZIV

tekst:

U ovom gradu ti si zver/ i ne znam sto se noći te/ u srcu alarm nije oglasio/ da kaže stani, ne idi/ tu gde si poveo me/ i za mnom svetla odmah ugasio

Te usne što pritisle su moje/ bile su k'o dugme za samouništenje/ i ljubila sam ludo / kao da mi je poslednje

Ref.

Bio si poziv koji se ne odbija/ od nesreće je samo sreća lošija/ kad treba da vratiš je/ a tek si se dočep'o nje

Taj mi se poziv sad o glavu obija/ a ja samo luđa, luđa što sam starija/ i posle tebe ni sa kim / ja ne mogu da spavam

Tu gde si druge vodio/ ti lepo si govorio/ moja ljubav lako menjala te/ i vec sam dečje glasove/ ja čula/ niotkuda/ a tebe tako brzo prošlo je sve

Ref.

Bio si poziv koji se ne odbija/ od nesreće je samo sreća losija/ i posle tebe ni sa kim / ja ne mogu da spavam

Taj mi se poziv sad o glavu odbija/ a ja samo luđa, ludja sto sam starija/ i posle tebe ni sa kim / ja ne mogu da spavam

radnja: Pjesma priča o ljubavi koja je završila i beskonačnoj patnji nakon nje.

interpretacija: Žena u patnji mazohistički uživa, pritom se uživljavajući u ulogu žrtve (negativna anima).

4. BRAT

tekst:

Puklo veče prilazim ti sama/ haljina providna/ providne su moje namere/ ljubila bih te

A ti mi kažeš šta ćeš ti tu/ bratski tapšeš po ramenu/ ja hoću sve/ ti k'o sestru gledaš me

Ref.

Imam fore jedan sat/ nisi mi ti brate brat/ ne, ne, ne, ne / kao svemirski si brod/ samo smo po časi rod

Ne, ne, ne, ne / neke se vatre nikada ne ugase/ loše veze, ne, ne, ne/ nikad nisu gotove, hajmo/ dalje

Puklo veče, pukla obećanja/ što sebi dala sam/ opet imam zadnje namere/ ljubila bih te

radnja: Portretira se žena koja ima seksualne namjere prema mladiću koji baš i ne reagira (Ti k'o sestru gledaš me).

interpretacija: Ipak, ona je odlučna, agresivna, željna, vulgarno seksualna (providna haljina/ providne su moje namere). Ona je, poput patrijarhalnog muškarca – hipertrofirani animus.

5. NE ZANOSIM SE JA

tekst:

Lukas: Gde si da vidiš kako noćas teram žene/ Kako im ne dam da te izbace iz mene?/ Bila bi ponosna ti na kretena svog/ Što nisi bliže... / Da čuješ kako društvo foliram i lažem/ Da žurim da me neka čeka, pa sad plačem/ Jer si me volela, za mene borila/ Što nisi više...

Ne zanosim se ja, isto bilo bi.../ Ko suza da sam čist, okrenem drugi list/ Tebi bi bio najgori / I zato kad se za telefon uhvatim/ Tek da ti čujem glas, kad se zaželim nas/ Ja se po ruci udarim

Ceca:

*Svi bi večeras ovde hteli tvoju bivšu/ Al' nisu oni da cipele ti brišu/ Ne dam da svuku me, na/ laž navuku me/ Što nisi bliže.../ Da ti na leđima od druge rane lečim/ Da nemaš milosti kad molim i kad klečim/ Ti si me varao, krao i lagao/ Što nisi više.. / Ne zanosim se ja, isto bilo bi.../ Ko suza da si čist, okreneš drugi list/ Sa mnom bi bio najgori/ I zato kad se za telefon/ uhvatim/ Tek da ti čujem glas, kad se zaželim nas/ Ja se po ruci udarim **Lukas:** Sama si najbolja ti **Ceca:** I ti si najbolji sam **Ceca i Lukas:** Pukli smo mi, a srce ljubav vode nam*

Ne zanosim se ja, isto bilo bi.../ Ko suza da si čist, okreneš drugi list/ Sa mnom bi bio najgori/ I zato kad se za telefon uhvatim/ Tek da ti čujem glas, kad zaželim se nas/ Ja se po ruci udarim

radnja: Žena i muškarac se jako trebaju, ali ne mogu skupa i najgore su jedni drugima kada su zajedno. Ukratko, portretira se fatalistička nesretna ljubav.

interpretacija: Romantizira se ljubav koja je kobna, ali se ne može ugasiti. Žena još uvijek voli muškarca koji se loše ponašao prema njoj, estetizira se njena uloga žrtve. Žena – negativna anima.

6. PET MINUTA

tekst:

Hoću da budem luda / bar 5 minuta/ hoću da budem luda/ bar 5 minuta/ bar 5 minuta

Previše kontrole/ previše i telo joj se opire/ bromazepam jedan ili dva/ na mene kontra deluje

Ženi toj sad je kraj/ aj, aj, aj, aj, aj, aj/ dugo sam se ja/ pod ručnom držala/ sad gledaj me i uživaj

Ref.

Kada ova žena gori/ tad gori sve/ kad kažu, joj, uspori/ tad lomi sve/ ne jednom, ne sto puta/ hoću da/ budem luda/ bar 5 minuta, bar 5 minuta

Jos za noćne igre dobra sam/ taj osećaj se vratio/ predugo sam bila normalna/ baš takvu si me pamtio

Ref.

Po vatri ja hodam/ i pijem da mi se vrti/ i već od vode mi se muti/ a ti, a ti, a ti/ oko struka vrti, vrti,/ ma vrti me

Ref.

radnja: Žena, umjesto da bude ukroćena, žudi za tim da za promjenu malo poludi.

interpretacija: Žena želi umaknuti kontroli koja joj se stalno nameće. Na prvi pogled u tome ima nečeg subverzivnog – bunjenje protiv kontrole ukazuje na pobunu protiv sistema koji joj tako nalaže. Ubrzo se otkriva da je njezin način pobune pretjerano alkoholiziranje u noćnim klubovima (*I pijem da mi se vrti/ oko struka vrti vrti/ ma vrti me*). Naglašen je eskapizam, vulgarnost, trivijalnost. Žena iz pjesme lako bi mogla odgovarati hipertrofiranom animusu, no to nije tako eksplicitno izraženo.

7. TURBULENTNO

tekst:

Osim sto spavaš sa njom sve je super/ i sto me treći dan već nisi zvao/ i što bi drugima ti mene dao/ ti inače si fer i sve je super

Ref.

Boli ovaj sto, boli moje društvo blesavo/ sto bez tebe sedim celu noć/ pa me teše, nude mi pomoć/ a meni super

Baš je super dim, baš se dobro provodim/ uopšte te ne vidim, pukla sam kompletno/ ljubav ili sok, šta/ je znaću sutra ja/ noćas mi je sve turbulentno

Osim sto je viski džin i to bez leda/ i sto u oči me ta tvoja gleda/ i sto sam prosula po sebi puder/ inače sve je full i sve je super

Ref.

Ref.

radnja: Žena se provodi s društvom da zaboravi na bol. Njen je muškarac nevjeran i ona to dobro zna.

interpretacija: Žena se samosažaljivo ruga sebi samoj, a zapravo okrivljuje okrutnog muškarca koji je vara i sa svima bi je podijelio. Ona je žrtva - negativna anima.

8. DOBRO SAM PROŠLA

tekst:

Ukus opasnosti/ trenutak slabosti/ u sebi kažem ti izvini

Možda sam želela/ više od stvarnosti/ al' to me nevinom ne čini

Dobro sam prošla/ spavao si kada sam došla/ moju tajnu neće saznati/ nikad niko

Ref.

Ako me pitaš kada sam se vratila/ reći ću ti odavno/ slagaću te k'o iz topa/ i njegov broj pocepaću i baciću/ samo ja ću znati tačno gde/ kao pas kad kost zakopa

Bio je usamljen/ bio je ostavljen/ sa takvim najlakše sve zgreše

Žena za utehu / bila sam prvi put/ do tada sam tražila da me teše

Ref.

radnja: Žena čini prijevaru u vezi, nakon čega želi samo da njezina tajna ostane sakrivena.

interpretacija: Glavni motiv je prijevara, no sad je žena ta koja vara (nerijetki obrat u turbofolku). Ona bi mogla biti ona koja je seksualno proždrljiva te objektificira muškarce - hipertrofirani animus, no to nije toliko sigurno. Slučaj prijekare se prikazuje kao pojedinačan i nije jasno oslikava li on dobro dotičnu.

9. SVE ŠTO IMAM I NEMAM

tekst:

Varaš, zaboravljaš na nas/ al' crna oka dva/ znaj gledaju u vas

Između tebe i nje/ i kada sami ste/ nešto moje je

Ruke da odgurnu te/ usne da ujedu te

Ref.

Ljubavi, a gde je tu moj znoj/ dabogda umro na njoj/ ti gresis, a greh je moj/ ljubavi, i noć ce proći ta/ zauvek ostaćeš ti/ sve sto imam i nemam ja

Varaš, zaboravljaš na nas/ a tišinu tu/ razbiće moj glas

Ma laži sebe, laži nju/ al' nešto moje je/ i noćas s vama tu

Ref.

Što bih bacila sad sve/ sve te godine truda i čuda/ vatre što noćima budila sam/ mir što suzama kupila sam/ stegnem zube, predomislím se/ da imam srce, zaboravim se/da imam srce

Ref.

radnja: Žena zna da je prevarena, no pritom se tješi spoznajom da je na neki način njezin muškarac uvijek nosi sa sobom.

interpretacija: Žena je dominantno prikazana ka trpeća žena ili žena - žrtva (negativna anima), no u nekim se dijelovima pokazuje kao dosta brutalna i osvetoljubiva (hipertrofirani animus).

10. IGRAČKA SAMOĆE

tekst:

Niko nije savršen/ svako ima koban tren/ razboli se od toga/ i da placem svaki dan/ imala bih/ zašto ja/ imam i zbog koga

Pismo, glava, kako kome/ svako radi kako zna/ ovo sećanje na tebe/ tvoja je osveta
Ref. 2x

A ja sam omiljena/ igračka samoće/ sa mnom svako od tad / radi sta hoće/ al' kad probaju / iz srca da uzmu te/ moje telo, moj kavez je

Nikad nisam bila tu/ kada ti je trebalo/ kasne suze moje/ a kad tebe setim se/ zamagli ogledalo/ i mrzim lice svoje

Ref. 2x

O, zašto nisam videla/ da ti život tako lepo stoji/ to je tebi bilo prirodno/ a mene strah cepa i kroji

Ref. 2x

radnja: Žena tuguje jer je svojom greškom izgubila voljenog muškarca.

interpretacija: Ovdje je žena za promjenu ta koja je „kriva za sve“. Naglasak je međutim na samosažaljenju i samokažnjavanju zbog grijeha iz prošlosti. Ona pritom intenzivira, pretjeruje, falsificira (negativna anima).

4.3.4 JELENA KARLEUŠA

1.KRIMI RAD

tekst:

To je ta borbena ekipa/ 2012., krimi rad

Krimi rad, krimi rad/ krimi rad, krimi rad

Kri-kri-kri-krimi rad

Borbene felne, brate/ borbena mašina/ ispod sedišta hekler/ u gepeku kolicina

Krimi rad, krimi rad/ stize borbena ekipa/ nas konvoj ispred kluba je dug/ sve džip do džipa

Šampanjac se sipa/ prave se surove pare/ u svakom klubu nas čeka/ uvek glavni separe

Ulični krimi maniri/ na grudima su panciri/ prozor spušten toliko/ samo cev da proviri

Sarzeri su puni/ sve sami dum, dum meci/ nema dela kad tela/ na kraju trunu u reci

U džepu devize/ pa nikog savest ne grize/ ne pomažu vise/ ni DNK analize

Prava krimi klijentela/ u salonima hotela/ u društvu super modela/ i vrelih rasnih gazela

Znam da voliš krimi rad/ voliš kad sam krimi gad/ krimi lep, krimi mlad/ Beograd je moj krimi grad

Ref.

Krimi rad, kad na mene neko krene/ krimi rad, ti bi ubio zbog mene/ krimi rad, sve zbog savršene žene/ krimi rad, krimi rad

Krimi rad, ti si čovek mojih snova krimi rad, i ova lova je iz snova/ krimi rad, i oba Bentlija su nova (u njima) ti i ja, ti i ja

Krimi tlo, krimi rep/ krimi stil, krimi bit/ a gde ste sad vi/ imam jos jedan bas/ opasan krimi hit/ a gde ste sad vi

Mega riba, mega zvezda, mega nivo/ svima vam je mega, mega krivo/ a meni baš se jebe za sve živo/ napišite to, napišite to

Stize, Teca Gambino/ odmah stiže kapučino/ lavlje srce/ muda Al Pacino

Krimi rad, krimi rad/ ja sam sveža krv u repu/ imam keca u rukavu/ i džokera u džepu

Ja sam taj krimi lik/ imam taj krimi stav/ ti si ta divlja mačka/ ja sam taj krimi lav

Ova godina je naša/ mnogo toga je u planu/ kao Bonnie i Clyde/ ceo svet nam je na dlanu

Doručak u Rimu/ zatim ručak u Parizu/ kad se leti prvom klasom/ sve je blizu

Saint-Tropez/ Kontinental, GT/ kad te jebe reper/ dijamanti lete

radnja: Pjesma govori o muškarcu koji se bavi sumnjivim, kriminalnim poslovima.

interpretacija: Takvo se ponašanje estetizira i on je kao takav jako poželjan ženama. Ne nudi se jasnija slika te žene, no za očekivati je da je ona, kao njegova suputnica (*Ti si ta divlja mačka/ ja sam taj krimi lav*), krvožedna, brutalna, nemilosrdna – hipertrofirani animus.

2. MUŠKARAC KOJI MRZI ŽENE

tekst:

Fantazija celog kraja/ bila je mala ta/ jednu noć na pogrešnog/ je ona naletela

Od tad je puna fobija/ i ide kod psihologa/ al' uzalud nije se/ nije ni izlečila

*Samo napred, biću tvoja kazna/ da uništim ti život / više volim od orgazma/ otrovne su reči
moje/ olovne su misli moje/ u očima ti vidim/ da počinjes da mržiš me*

Bolje ti je rat/ ne nego, nego sa mnom pakt/ i zato bolje ti je grob/ ne nego da si meni rob

I zato hajmo žmurke/ hajmo ra, ta, ta, ta, ta, ta/ hajmo ruski rulet/ ne, ne, ne plasi se, sta ti je

Ref.

Muškarac koji mrzi žene / posle mene postaćeš ti/ isčupaću ti srce/ nećeš to ni osetiti

*Reci da me voliš, reci da me želiš/ i da nisam kriva sto ti nanosim zlo/ ja sam samo mali zbir/
onoga sto mi se pre dogodilo*

Player hater

(4x)

Fantazija celog kraja/ bila je mala ta/ jednu noć na pogrešnog/ je ona naletela

Od tad je puna fobija/ i ide kod psihologa/ al' uzalud nije se/ nije ni izlečila

Bolje ti je rat/ ne nego, nego sa mnom pakt/ i zato bolje ti je grob/ ne nego da si meni rob

I zato hajmo žmurke/ hajmo ra, ta, ta, ta, ta, ta/ hajmo ruski rulet/ ne, ne, ne plaši se, šta ti je

Ref.

radnja: Žena planira osvetu muškarcu i prijeti da će mu uništiti život.

interpretacija: Ona je osvetoljubiva, krvožedna, brutalna i nemilosrdna – hipertrofirani animus.

3. SODOMA I GOMORA

tekst:

Evo nos uz nos/ žene sa ženama/ muškarci sa muškarcima

Kurve s' kurvama/ klinke sa matorcima/ sodoma - gomora

Tu devicama nije do čedosti/ tu blicevima nije do svetlosti/ tu sve počinje na slovo j/ j, ja, ja, ja, ja, ja

Tu Ruskinjama nije do pucina/ tu se pije krista sabutina/ samo za one iznad 12 godina/ b j, ja, ja, ja, ja, ja

Ref.

E i ja, e i ja/ pusta anestezija/ e i ja, e i ja/ jos malo bih dodala

E i ja, e i ja/ stize anestezija/ e i ja, e i ja/ u paklu smo ti i ja/ e ja

Ref.

Ref.

radnja: Radnja se može svesti na opis dekadentne proslave koja uključuje homoerotske konotacije (*žene sa ženama/ muškarci s muškarcima*).

interpretacija: Eskapizam u obliku dekadentnih zabava može se povezati s ponašanjem patrijarhalnog muškarca ili hipertrofirani animus. Ovdje međutim ta veza nije snažnije izražena, niti se jasno iskazuje slika žene kao takva.

4. SLATKA MALA

tekst:

Ko je ona slatka mala/ koja živi od skandala/ ko je ona slatka mala/ koja živi od skandala

Svakog drugog, trećeg dana/ njena naslovna je strana/ svakog drugog, trećeg dana/ njena naslovna je strana

Ona radi sve isto k'o ja/ hej, hej, hej, hej/ mrzi ceo svet, spava do pet/ slatka mala

Ref. 2x

Šta ce ti njen broj/ što bih ti ga dala/ nisi ti za nju/ zverka si mala/ Šta ce ti njen broj/ što da ti ga dam/ ono sto bi s' njom/ uradi sam

Ona vise od kolača/ voli ukus dobrog trača/ ona vise od kolača/ voli ukus dobrog trača

Svake noći gradom kruži/ samo s' facama se družī/ svake noći gradom kruži/ samo s' facama se družī

Ref. 2x

radnja: Opjevava se i slavi životni stil skandalima sklone poznate djevojke.

interpretacija: Žena iz pjesme nije naročito portretirana, a jedino se po životnom stilu, niskim strastima koje je vode u životu i sl. može pretpostaviti da nije mnogo različita od ostalih ovdje opjevanih žena. Takvo što međutim nije dovoljno eksplicitno izraženo.

5. SO

*Najduža je noć i vrešina je/ meni samo so, samo so / a ta so tebi slatka je
Šta to imam ja/ Što nisi ima/ Šta ti radim to/ ne radim ti ja to/ to je so, moja so
REF.*

Jer lepa si k'o Bog / So, so... / To je samo so, so... / Tvoja so, so...

Sad je tu, / sad je svud po mojoj sobi

Ti imas oči jedino za mene... /zbog mene oči su ti razbijene

*You got to give me some, / till the sun rises up and the sky turns blue! / So come give me some/
till the dawn / till the sun shines up on you!*

radnja: Dvoje mladih se međusobno udvara s konačnim ciljem da dođe do, za pretpostaviti je, seksualnog odnosa.

interpretacija: Propagira se i estetizira vulgarna seksualnost lišena „ičeg višeg“. To je seksualnost kojoj teži patrijarhalni muškarac, a žena iz pjesme je, ne toliko eksplicitno, no vrlo vjerojatno hipertrofirani animus.

6. TIHI UBICA

tekst:

*Budim se sama, oči nikog ne traže/ i šta je taj odsjaj u mom pogledu/ na stolu pored muški sat
k'o da mi kaže/ da izgleda da neko još pored mene živi tu*

*I dve tri kapi krvi posle brijanja/ otužan miris što po sobama se širi/ otkad to duhovi mi
dolaze po danu/ ma, gde je taj muškarac što/ pored mene ovde živi*

Ref.

I zovem, zovem devedest dva/ neka traže, neka nađu ga/ nek' kaže gde je ljubav nestala/ nek'

puste sirene, nek' uzbuna krene

A kad ga stignu, nek' mu kažu stoj/ nek' bar na silu prizna da je moj/ moj čovek bez glasa, bez duše, bez lica/ moj najteži porok, moj tihi ubica/ moj jedini svedok, saučesnik, moja porota

Takvi kao on nikad zbogom ne kažu/ za svoje greške on uvek druge krivi/ sa njim je svaki novi/ rastanak bez suza/ ma, gde je taj muškarac što/ što sa mnom živi, a ne živi

radnja: Žena živi s muškarcem koji nikad nije kod kuće i očito nije niti vjeran.

interpretacija: Žena se svome muškarcu sasvim predala (*moj najteži porok, moj tihi ubica/ moj jedini svedok, saučesnik, moja porota*) i zbog njega pati. Jadikuje nad svojom sudbinom, estetizirana je njezina patnja koju naglašava, odnosno njezina uloga žene - žrtve (negativna anima).

7. NISI U PRAVU

tekst:

Nisi u pravu što lako gubiš glavu/ ljubomoran si kad me satima nema/ i posle pola noći ne puštaš me samu/ kažeš, nije red, stalno držiš propoved

Nisi u pravu što lako gubiš glavu/ stalno pretiš mi kao da sam jos mala/ i ko da si mi tata ne puštaš me samu/ samu među svet, sta ti pada na pamet

Ref.

U pravu si, nisam idealna/ u pravu si da sam nezahvalna/ ali da varam te nisi u pravu, ne, ne

radnja: Priča se o bolesno ljubomornom muškarcu koji bez razloga misli da ga žena vara.

interpretacija: Lako je uvidjeti da je ovakvo ponašanje estetizirano i ostavlja se dojam da je čak poželjno. Ovdje se ustvari slavi negativni animus u muškarca. Za pretpostaviti jest da je njegova žena, žena iz pjesme figura negativne anima ili čak hipertrofiranog animusa, no njezina slika nije jasnije prikazana.

8. SAVRŠEN ZLOČIN

tekst:

Neka Bog zažmuri/ jedno đubre manje/ na svetu tom ostaje/ jecaji u noći/ teška bolna jutra,/ dosta je

Nek' zauvek me u snovima progoni/ tvoj lik, al' nikada nikome/ ti nećeš biti ljubavnik

Ref.

Ne patim ja kao običan svet/ noćas pre kraja, sve biće završeno/ u glavi mrak, mojih prstiju pet/ jedan zločin savršen/ i sve ti je oprošteno/ i sve ti je oprošteno

Neka Bog zažmuri/ ovde greha nema/ ovo je polusvet/ sto u tebi nađu/ biće moja zadnja

ispovest

Ref. 4x

I neka Bog zažmuri

radnja: Žena planira zločin ubojstva, ne bi li spriječila svoga muškarca da je vara.

interpretacija: Žena je prije svega nemilosrdna, brutalna – hipertrofirani animus.

9. GILI GILI

tekst:

E hej, šta ti misliš ko si ti/ da možeš svaku za hiljadarku/ sve do zore gledati/ e hej, ljubav se ne kupuje/ muškarac pravi ima u glavi/ nikad se ne prodaje

Znam da sam lepa, nisam slepa/ takvu me majka rodila/ mogu da biram kog cu da diram / i s kim bih ljubav vodila

Ref. 2x

Dolari, Marke, Lire ti vire/ ko se jos tako udvara / gili, gili, gili, gili ako me voliš/ voli me do zadnjeg Dinara

E hej, šta ti misliš ko sam ja/ slatka mala, zdravo i hvala/ lutka iz izloga/ e hej, ljubav se ne kupuje/ devojka svaka, na srcu laka/ nikad se ne prodaje

Kupi mi sunce, kupi mi mesec/ kupi na nebu zvezde sve/ reci ce svako skupo je jako/ ali ja nisam svako, zar ne

Ref. 2x

radnja: Žena kori muškarca koji misli da je može kupiti za novac. Ona tvrdi da je bolja od toga i da može birati s kim će te da se na da prodati.

interpretacija: Pjesma je na najpovršnji prvi pogled progresivna (žena se odupire objektivaciji žena). Ipak, smatra kako ona, jer je bolja od ostalih, zaslužuje ne biti prodana (*Znam da sam lepa, nisam slepa/ takvu me majka rodila/ mogu da biram kog cu da diram / i s kim bih ljubav vodila*). Izgleda da bi se ona ipak dala prodati ako bi cijena bila takva da je razlikuje od ostalih žena (*Kupi mi sunce, kupi mi mesec/ kupi na nebu zvezde sve/ reci ce svako skupo je jako/ ali ja nisam svako, zar ne*). Ponuđena slika žene ipak se ne može jednostavno svesti na negativnu animu/ /hipertrofirani animus.

10. MIKROFON

tekst:

Tek što sam legla već sam ustala ja/ brzo spremim se i opet pravo u grad/ a nekad sam plakala ko luda za njim/ da plačem uopšte nemam vremena sad.

Ceo svet sad je zabava/ kad u rukama je mojim ta naprava/ disko kugla sve pokreće/ noćas pući će i sve izgoreće.

Pući će, sve izgoreće/ kao disko kugla sve se okreće/ zamisliću da tu je on/ daj mi taj mikrofon.

REF.

Ma daj, ma daj, / daj mi taj, taj mikrofon/ i ja, i ja zamisliću da je on/ jer ja, jer ja, / ja sam party devojka/ ma daj, ma daj,/ daj mi taj mikrofon

Mik, mik, mikrofon/ mik, mik, mikrofon/ mik, mik, mikrofon/ jer zamisliću da je on

Štikle me ubijaju al ja ću da igram/ i alkohol me ubija al ja ću da pijem/ i ovaj moj ego tako ubija/ i zato nemoj da mi pričas sta da radim ja.

REF.

radnja: Žena više ne plače za nesretnom ljubavi, već se umjesto toga utapa u alkoholu i zabavlja.

interpretacija: Još jednom se nude vulgarni eskapizam i bijeg od pokazivanja i proživljavanja osjećaja. Ponašanje je to žene – hipertrofiranog animusa.

5. RASPRAVA O FETIŠIZMU I NEVOLJE SA ŽENSTVENIM U TURBOFOLKU

Negativna anima i hipertrofirani animus na koje se, kako je pokazano, može svesti identitet ikona turbofolka, nije jedino što njihovu „ženstvenost“ čini tako problematičnom.

U tom su smislu krajnje suspekti i njihovi vizualno primjetni dodaci, koji nisu ništa drugo nego fetiši⁷. Ikone turbofolka su poznate po svojim osebujnim modnim dodacima – prekričavim jaknama, preizraženim implantantima, a i pretjerivanje sa šminkom u tolikoj mjeri koketira s fetišizmom.

Psihoanalitičarka Louise J. Kaplan objašnjava fenomen fetišizma na sljedeći način - ne radi se samo o, kako popularna predodžba govori, bizarnim seksualnim praksama (što svakako jest glavna manifestacija fetišizma), već je u osnovi fenomena pomicanje erotskog interesa u objekt.

Da bih pojasnila autoričino viđenje ovog fenomena, navodim pet preklapajućih strategija fetišizma: pretvaranje neživog u živo, pretvaranje nesigurnog, onoga čime ne možemo upravljati u sigurno i ono čime možemo upravljati, prekrivanje nedostataka posredstvom fetiša, kompenzacija nepredvidivosti živog objekta sve većom umrtvljenosti kompenzirajućeg fetiša te nagon smrti (Kaplan, 2006). Posljednje značajke neodgodivo pozivaju da se fetišizam poveže s nekrofilijom, što čini i Kaplanova, koja analogiju između principa nekrofilije i fetišizma vidi u tome „što se u oba slučaja radi o zamjeni živoga objekta umrtvljenim kako se ne bismo suočili s opasnostima istoga kad je on živ.“(Kaplan, 2006).

Ova strategija kranje konkretizacije, objektivizacije živog objekta, jungovac iz San Franciska Paul Watsky dovodi u vezu s muškarcima koji se boje anime, tj. kod kojih je ona ostala u primitivnom stanju:

„Paradoksalno, kako je anima definirana kao arhetip koji u muškaraca upravlja odnosima, kada muškarac izgleda da je najpotpunije obuzet kompulzivnom projekcijom, kada je najodlučniji da svoje postojanje reducira na nekoliko fanatično obožavanih ili omraženih fetiša, vjerojatno je opsjednut animom u primitivnom stanju.“

⁷ Riječ je došla u engleski jezik preko portugalskog *feitico* što predstavlja lažnost ili lažno uvjerenje. I u drugim jezicima riječi koje vuku porijeklo iz latinskog *factitious* označavaju masku, maskeradu, skrivanje, lažno(st). U francuskom jeziku deriviran *feint* označava simulirano ili lažno. (Kaplan, 2006) Sama etimologija riječi sugerira surogatnu narav fetiša.

(Watsky, <http://www.jungatlanta.com/articles/Anima.pdf>)

„Ekstremna konkretizacija i objektifikacija su regresivne tehnike ega koje upotrebljava ako je uplašen energijom anime.“ (Watsky, <http://www.jungatlanta.com/articles/Anima.pdf>)

Prostor vizualne reprezentacije, mjesto koje se u turbofolku osobito nastoji prikazati ženstvenim, jednako tako može biti ključno za dekonstrukciju ovih formi „ženstvenosti“. Taj prostor, kao prepun fetišima, ustvari figurira kao ogledalo umrtvljenosti muške heteroseksualne žudnje, u ovom slučaju balkanskog patrijarhalnog muškarca. Fetiš pritom mogu funkcionirati kao jungovska kompenzacija — nedostatak autentične ženstvenosti nadomješta se pretjeranim izvanjskim izrazima iste.

6. ZAKLJUČAK

U ovom dijelu rada ću rekapitulirati što smo namjeravala postići ovim radom, što sam postigla te koji su krajnji doprinosi i implikacije navedenog.

Ponovimo, utemeljeno u Jungovoj teoriji kontraseksualnosti, izučavajući rodne arhetipove rekonceptualiziram patrijarhat i postavljam postavljam hipotezu o patrijarhatom uvjetovanim konstruktima ženskosti, koji udovoljavaju muškoj heteroseksualnoj žudnji. Ti konstrukti, baš kao i patrijarhat, počivaju na odbacivanju ženskog principa (jungovske anime) i mogu se konceptualizirati kao negativna anima i hipertrofirani animus. Negativnu animu i hipertofirani animus obrađujem kompilirajući saznanja iz sekundarne literature te dodajući svoje zaključke. Biram mjesto turbofolka kao prostor na kojemu očekujem prisutnost navedenih konstrukata te ih namjeravam dokazati empirijskim istraživanjem – kritičnom analizom diskursa tekstova pjesama ženskih turbofolk ikona.

Analiza pokazuje sljedeće – tekstovi pjesma prepune su slike žene kao negativne anime i hipertofiranog animusa. Štoviše, za većinu pjesama se ispostavilo da ne samo da obliju tim konstruktima, već se njihov kratki sadržaj praktički može svesti na sliku žene kao negativne anime ili hipertofiranog animusa. Identitet koji je predstavljen kroz ove pjesme stoga je suigra ovih konstrukata (ponekad čak unutar iste pjesme), što i osnažuje tezu navedenu u teorijskom dijelu – ti su, sadržajno navodno nasuprotni konstrukti ženskosti, dijelovi istog novčića ili kako ovdje turbofolk ikona konkretnije pokazuje, iste žene.

Pjesme čija se radnja (koja je najčešće praktički istovjetna slici žene) interpretacijom nije mogla doslovce svesti na ove konstrukte, dodatnom bi se analizom mogla dovesti u vezu s njima ili one u najgorem slučaju propagiraju ideologiju čije su naličje navedeni konstrukti.

Što se tiče pjesama koje eksplicitno oslikavaju ženu kroz oba dva navedena konstrukta, zanimljiv je sljedeći nalaz - hipertrofirani animus se dosta jasno pokazuje kao ženin odgovor na nezahvalnu poziciju negativne anime (pjesme *Brodolom*, *Tamo gde si ti*, *Da raskinem s njom* itd.) pri čemu se žena od uloge žrtve prebacuje u ulogu koja više dolikuje patrijarhalnom muškarcu. U teorijskom je dijelu doista tako i objašnjena geneza žene kao hipertofiranog animusa - kao odgovor na prvoponuđenu poziciju u patrijarhatu.

Pošto je obranjena teza o prisutnosti dotičnih konstrukata ženstvenosti u popularnoj kulturi, vraćamo na onu ranije postavljenu – oni, kao odraz činjenice da popularnokulturna industrija fabricira slike žene koje zadovoljavaju mušku heteroseksualnu žudnju figuriraju kao izvjesni kulturni ideali muške požude, što potvrđuje glavnu hipotezu rada - patrijarhalni uvjeti kreiraju poželjne modele ženskosti u obliku negativne anime i hiperofiranog animusa..

Kratko ću se osvrnuti i na osobitosti turbofolka kao područja istraživanja, što može predstavljati ograničenje ovog rada – kako je riječ o jednom specifičnom obliku popularne kulture, svakako da u slici žene koju on kao žanr prikazuje postoje neke specifičnosti – za pretpostaviti je da nešto tvrdi patrijarhat na ovim prostorima oblikuje eksplicitnije slike negativnog animusa i hipertrofirane anime. Takva ideja također može biti tek teza nekog novog rada koji bi se bavio ovim slikama u drugim tipovima popularne kulture na zapadu.

Konačno, što se tiče svrhe rada – smatram da on može, povezavši je s rodnom problematikom i patrijarhatom, doprinijeti razumijevanju teorije kontraseksualnosti, koja se kao teorija koja se bavi suštinskim dispozicijama naše kulture u najširem smislu, može shvaćati i kao jedna od temeljnih u objašnjavanju stvarnosti u kojoj živimo.

7. SAŽETAK

Proučavajući Jungovu teoriju kontraseksualnosti, dolazim do ideje da patrijarhalni uvjeti kreiraju specifične konstrukte ženskosti, koji su posebno razvidni u popularnoj kulturi. Postavljam sljedeću hipotezu – patrijarhalni uvjeti kreiraju poželjne modele ženskosti u vidu tzv. negativne anime (negativnog ženskog) i hipertrofiranog animusa (ženskog kao pretjerano muškog). Pritom problematiku patrijarhalnih uvjeta prvenstveno definiram kao problem prevlasti muškog principa, a ne muškaraca kao takvih. Da bih navedene konstrukte istražila empirijski, odabirem popularnu kulturu (kao prostor koji odgovara na želje i potrebe pojedinaca, odnosno kreira poželjne modele ženskosti) za koji očekujem da će navedeni identiteti biti posebno razvidni. Biram ženske ikone turbofolka, a koji figurira kao reprezentativni oblik popularne kulture, pošto je izuzetno oblikovan patrijarhalnim obrascima.

Metodom analize sadržaja analiziram najpopularnije tekstove pjesama reprezentativnih ikona turbofolka i dokazujem kako su oni prepuni slike žene kao negativne anime i hipertrofiranog animusa. Štoviše, u većini se slučajeva slika žene pa čak i sadržaj pjesme može svesti na negativnu animu odnosno hipertrofirani animusa, pri čemu je žena ustvari portretirana kao suigra jednog i drugog konstrukta. Time dokazujem početnu hipotezu.

Kako izučavane ženske identitete vidim kao negativne i štetne, zaključujem da oni pogoduju svakoj daljnjoj mizoginiji, a time i reprodukciji patrijarhata, koji ih je i stvorio.

ključne riječi: patrijarhat, teorija kontraseksualnosti, negativna anima, hipertrofirani animus, popularna kultura, turbofolk

8. LITERATURA

Delić, J. *Ženski subjekt u turbofolk kulturi* URL: <http://www.zarez.hr/clanci/zenski-subjekt-u-turbo-folk-kulturi> (12.5.2015.)

Elliot, A. (2012) *Moderna kultura i njezino potisnuto*. u Uvod u psihoanalitičku teoriju. Zagreb: AGM

Fiske, J. (2001) *Popularna kultura*. Beograd: Clio.

Garnemann, J. (1991) *Rescuing the Feminine: The Problem of the Animus in Women* URL: <http://iahip.org/inside-out/issue-7-winter-1991/rescuing-the-feminine%E2%80%A8-the-problem-of-the-animus-%E2%80%A8in-women%E2%80%A8> (18.4.2015.)

Gotthardi-Pavlovski, A. (2012) *Narodnjaci ili turbofolk u Hrvatskoj: trendovi i razlozi popularnost*. doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Hillman, J. (1985) *Anima: an anathomy of a personified notion*. URL: <http://www.jungboulder.org/anima-ndash-an-anatomy-of-a-personified-notion-by-james-hillman.html> (14.4.1025.)

hooks, b. (2004) *Feminizam je za sve: strastvena politika*. Zagreb: Centar za ženske studije

Jung, C.G. (1798) *Dinamika nesvesnog*. Novi Sad: Matica Srpska.

Jung, C.G. (1978) *O psihologiji nesvesnog*. Novi Sad: Matica Srpska.

Jung, Carl Gustav (1963): *Psihološki tipovi*. Beograd: Kosmos.

Jung, E. (1957): *Animus and Anima, Two Essays*. New York: The Analytical Psychology Club. URL: <http://www.jungboulder.org/animus-and-anima-by-emma-jung.html> (20.4.2015.)

Kaplan, L. J. (2006) *Cultures of Fetishism*. London: Palgrave Macmillan.

Klein, E. R. (2002) *Undressing feminism: philosophical expouse*. St. Paul, MN: Paragon House.

Luketić, K. (2013) *Balkan: od geografije do fantazije*. Zagreb: Algoritam

Spano, M. V. (2013) *Tracking the Hermit's Soul: A Jungian Reading of Bhartrihari's Satakatraya*. URL: <http://www.cgjungpage.org/learn/articles/literature/916-tracking-the-hermits-soul-a-jungian-reading-of-bhartriharis-satakatraya> (20.4.2015.)

Spano, M. V. (2013) *The Red Book: Some note for the beginner*. URL: http://www.cgjungpage.org/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=928%20/ (15.4.2015.)

Watsky, P. (2001) *Anima*. URL: <http://www.jungatlanta.com/articles/Anima.pdf> (15.4.2015.)

Wodak, R., Meyer, M. (2009) *Methods of critical discourse analysis*. London: Thousand Oaks //Fairclough je to ja mislim

Young-Eisendrath, P. (1997) *Gender and Controsexuality: Jung's contribution and beyond*. U Dawson, Terence; Young-Eisendrath, Polly, Cambridge Companion to Jung, Cambridge : Cambridge University Press.

Symbolism of popular culture. URL: <http://www.symbolism.org/writing/books/spc/celebrities/home.html> (20.4.2015.)

Tekstovi pjesma. URL: <http://tekstovi.net/2,76,0.html> (18.4.2015.)

